

קדם לפני הדד וחילו, וירדוף הדד אחריהם עד ארצם, ויכם מכה רבה מאד, ויפלו חללים בדרך. ויציל הדד את מואב מכף מדין, כי נפלו כל בני מדין לפי חרב. ויפן הדד וישב אל ארצו. ומהיום ההוא והלאה שנאו בני מדין את בני מואב על אשר נפלו בעבורם במלחמה, ותהי שנאה גדולה ועצומה ביניהם כל הימים. והיה כל הנמצא ממדין בדרך ארץ מואב ימות בחרב מואב, וכל הנמצא ממואב בדרך ארץ מדין ימות בחרב מדין. ככה יעשו מדין למואב ומואב למדין כל הימים ימים רבים.

ויהי בעת ההיא וימת יהודה בן יעקב במצרים בשנת שמונים ושש שנים לרדת יעקב ובניו מצרימה. ויהודה בן מאת שנה ועשרים ותשע שנים במותו. ויחנטו אותו וישימוהו בארון ויותן ביד בניו. ובשנת שמונים ושבע שנים מת בנימין אחיו, בן מאת שנה ושבע עשרה שנה במותו, וישימו אותו בארון ויותן ביד בניו. ובשנת שמונים ותשע שנים מת נפתלי, בן מאת שנה ושתיים ושלשים שנה, וישם בארון ויותן ביד בניו.

ויהי בשנת תשעים ואחת שנה לרדת ישראל מצרימה, היא שנת שלש עשרה למלוך צפו בן אליפז בן עשו על בני כתים, באו בני אפריקה על בני כתים לשלול שלל מהם כפעם בפעם, אך לא באו אליהם זה שלוש עשרה שנה. ויבואו אליהם בשנה ההיא, ויצא צפו בן אליפז עם אנשים מאנשיו, ויך בהם מכה רבה ועצומה. וינוסו גדודי אפריקה מפני צפו, ויפלו חללים לפניו בדרך, וירדפם צפו ואנשיו הלך והכות בהם עד קרוב לאפריקה.

וישמע אנגיאס מלך אפריקה את הדבר אשר עשה צפו, ויחר לו מאד, ויירא אנגיאס מפני צפו כל הימים.

ובשנת תשעים ושלש שנים מת לוי בן יעקב במצרים. ולוי בן מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים במותו, וישימו אותו בארון ויותן ביד בניו. ויהי אחרי מות לוי, כאשר ראו כל מצרים כי מתו כל בני יעקב, אחי יוסף, ויחלו כל מצרים לענות את בני יעקב ולמרר את חייהם מהיום ההוא והלאה עד יום צאתם ממצרים. ויסירו מידם את כל הכרמים והשדות אשר נתן להם

יוסף, ואת כל הבתים הטובות אשר היו בני ישראל בהם, ואת כל חלב מצרים, את הכל לקחו מצרים מאת בני יעקב בימים ההם. ותלך יד כל מצרים הלוך וקשה על בני ישראל בימים ההם, ויריעו מצרים לישראל, עד אשר קצו בני ישראל בחייהם מפני מצרים.

ויהי לימים רבים, בשנת מאה ושתיים שנה לרדת ישראל מצרימה, וימת פרעה מלך מצרים וימלוך מלול בנו תחתיו. וגם כל גיבורי מצרים, כל הדור ההוא אשר ידעו את יוסף ואת אחיו, מתו בימים ההם, ויקם דור אחר תחתם אשר לא ידעו את בני יעקב ואת כל הטובה אשר עשו להם ואת כל גבורתם במצרים. על כן החלו כל מצרים מהיום ההוא והלאה למרר את חיי בני יעקב ולענותם בכל עבודה קשה על כי לא ידעו את אבותם אשר הצילו אותם בימי הרעב. וגם מאת ה' היתה זאת לבני ישראל, להיטיב להם באחריתם, למען דעת כל בני ישראל את ה' אלהיהם, ולמען דעת את האותות והמופתים הנוראים אשר יעשה ה' במצרים בעבור עמו ישראל, למען ייראו בני ישראל את ה' אלהי אבותם לעבוד אותו וללכת בכל דרכיו הם וזרעם אחריהם כל ימיהם. בן עשרים ושש מלול במלכו ותשעים וארבע שנים מלך, ויקראו כל מצרים את שמו פרעה, כשם אביו, כמשפטם לעשות בכל מלך המולך עליהם במצרים.

בעת ההיא יצאו כל גדודי אנגיאס מלך אפריקה לפשוט בארץ כתים כפעם בפעם לשלול את שללם. וישמע צפו בן אליפז בן עשו מלך כתים את שמעם, ויצא לקראתם בחילו וילחם בהם בדרך. ויך צפו את גדודי מלך אפריקה לפי חרב, לא השאיר מהם שריד, ולא שב מהם אל אדוניו באפריקה עד אחד. וישמע אנגיאס את כל חילו [חסר במקור] כל אנשי אפריקה, עם רב מאד כחול אשר על שפת הים. וישלח אנגיאס אל לוקוש אחיו לאמר, בוא אלי עם כל אנשיך ועזרתני ונכה את צפו ואת כל בני כתים אשר השמידו את אנשי. ויבוא לוקוש עם כל חילו, חיל גדול מאד, לעזור את אנגיאס אחיו

להלחם את צפו ואת בני כתים.

וישמע צפו ובני כתים את הדבר הזה וייראו מאד ויפול פחד גדול בלבבם. וישלח צפו גם הוא ספר ארץ אדום אל הדד בן בדד מלך אדום ואל כל בני עשו לאמר: שמעתי כי אנגיאס מלך אפריקה בא אלינו עם אחיו להלחם בנו, ונירא מאד ממנו כי חילו רב מאד, ואף אשר בא אלינו עם אחיו וחילו. ועתה עלו אתי גם אתם ועזרוני ונלחמה יחד באנגיאס ובלוקוש אחיו, והושעתם אותנו מידם, ואם לא — דעו כי נמות כולנו.

וישלחו בני עשו ספר אל בני כתים ואל צפו מלכם לאמר: לא נוכל להלחם את אנגיאס ואת עמו, כי ברית ושלום בינינו אתו זה ימים רבים מימי בלע בן בעור המלך הראשון ומימי יוסף בן יעקב מלך מצרים אשר נלחמנו אתו בעבר הירדן בקברו את אביו. ויהי כשמוע צפו את דברי אחיו בני עשו ויחדל מעליהם, ויירא צפו מפני אנגיאס מאד.

ואנגיאס ולוקוש אחיו ערכו את כל חילם, שמונה מאות אלף איש, וילכו כתימה להלחם את צפו. וצפו בן אליפז יצא לקראתם בפחד וברעדה בשלושת אלפים אנשים, כל בני כתים. ויאמרו כל בני כתים אל צפו: התחנן נא בעדינו אל אלהי אבותיך, אולי יצילנו מכף אנגיאס וחילו, כי שמענו כי אלהים גדול הוא, והוא מציל את כל הבוטחים עליו. וישמע צפו אל דבריהם ויבקש צפו את ה' ויאמר: ה' אלהי אברהם ויצחק אבותי, היום יודע כי אתה אלהים אמת, וכל אלהי הגויים הבל המה ותוהו. זכור נא היום אלי את בריתך את אברהם אבינו אשר סיפרו לנו אבותינו, ועשה חסד עמי היום בעבור אברהם ויצחק אבינו, והושעת אותי ואת בני כתים מיד מלך אפריקה הבאים עלינו למלחמה. וישמע ה' בקול צפו וידרוש אליו בעבור אברהם ויצחק, ויציל ה' את צפו ואת בני כתים מיד אנגיאס ועמו.

וילחם צפו את אנגיאס מלך אפריקה ואת כל עמו ביום ההוא ויתן ה' את כל אנשי אנגיאס ביד בני כתים. ותכבד המלחמה על אנגיאס, ויך צפו את כל אנשי אנגיאס ולוקוש אחיו לפי חרב. ויפל מהם עד ערוב היום ההוא כארבע מאות

אלף איש. וירא אנגיאס כי מתו כל אנשיו, וישלח ספר אל כל יושבי אפריקה לבוא אליו לעזור במלחמה. ויכתוב בספר לאמר: כל הנמצא באפריקה יבוא אלי, מבן עשר שנים ומעלה כולם יבואו אלי, והנה אשר לא יבוא — ומת, ואת כל אשר לו ואת כל ביתו יקח המלך. וייראו כל יתר יושבי אפריקה מדברי אנגיאס, ויצאו מהעיר כשלשת מאות אלף איש ונער מבן עשר שנים ומעלה, ויבואו אל אנגיאס. ויהי מקץ עשרה ימים ויערוך עוד אנגיאס מלחמה עם צפו ועם בני כתים, ותהי מלחמה גדולה וחזקה מאד ביניהם, וישלך צפו מחיל אנגיאס ולוקוש אחיו חללים רבים בארץ, כאלפים איש, ויפול גם סוסיפטר שר צבא אנגיאס במלחמה ההיא. ויהי כאשר מת סוסיפטר ויפנו גדודי אפריקה ויתנו עורף לנוס, וינוסו, ואנגיאס ולוקוש אחיו עמהם. וירדפו צפו ובני כתים אחריהם, ויכו בהם עוד מכה רבה בדרך, כמאתים איש. וירדפו את אזדרובל בן אנגיאס, כי נס עם אביו, ויכו מאנשיו בדרך עשרים איש, וימלט אזדרובל מיד בני כתים ולא המיתוהו. ואנגיאס ולוקוש אחיו ברחו עם יתר אנשיהם וימלטו ויבואו אפריקה בפחד וברעדה. ויירא אנגיאס מפני צפו בן אליפז כל הימים, פן ילחם עוד אתו.

ובלעם בן בעור היה בעת ההיא עם אנגיאס במלחמה, ויהי בראותו כי גבר צפו על אנגיאס ויברח משם ויבוא כתימה. ויקבלהו צפו ובני כתים בכבוד גדול, כי ידע צפו את חכמת בלעם, ויתן צפו לבלעם מתנות רבות, וישב אתו. ויהי בשוב צפו מהמלחמה ויצו לפקוד את כל בני כתים אשר הלכו במלחמה, והנה לא נפקד מהם איש. וישמח צפו על הדבר הזה, ויוסף עוד ויחדש את מלכותו ויעש משתה לכל עבדיו. אך לא זכר צפו את ה', ולא ידע כי ה' עזר אותו במלחמתו וכי הוא הציל אותו ועמו מיד מלך אפריקה, אך עודנו ילך בדרכי בני כתים ובני עשו הרעים לעבוד אלהים אחרים כאשר למדוהו אחיו בני עשו, על כן יאמרו: מרשעים יצא רשע.

וימלוך צפו על כל בני כתים לבטח, ואת ה' אשר הציל אותו

ואת כל עמו מיד מלך אפריקה לא ידע. ולא יספו עוד גדודי אפריקה לבוא כתימה לשלול שלל כפעם בפעם, כי ידעו את כל גבורת צפו אשר הכה את כולם לפי חרב. ויירא אנגיאס מפני צפו בן אליפז ומפני בני כתים כל הימים.

בעת ההיא, בשוב צפו מהמלחמה וכראות צפו כי גבר על כל אנשי אפריקה וימיתם לפי חרב במלחמה, ויתיעץ צפו עם כל בני כתים ללכת מצרימה להלחם את בני יעקב ואת פרעה מלך מצרים. כי שמע צפו כי מתו כל גבורי מצרים, וכי מתו יוסף ואחיו בני יעקב וישארו כל בניהם בני ישראל במצרים. ויאמר צפו ללכת להלחם אתם ואת כל מצרים לנקום מהם את נקמת אחיו בני עשו אשר הכה יוסף ואחיו וכל מצרים בארץ כנען בעלותם לקבור את יעקב בחברון. וישלח צפו מלאכים אל הדד בן בדד מלך אדום ואל כל אחיו בני עשו לאמר: הלא אמרתם כי לא תלחמו את מלך אפריקה כי בעל בריתכם הוא, הנני אנכי נלחמתי בו והקתיו ואת כל עמו. ועתה אמור אמרתי להלחם את מצרים ואת בני יעקב אשר שם, ונקמתי מהם את אשר עשה יוסף ואחיו אבותיהם לנו בארץ כנען בעלותם לקבור את אביהם בחברון. ועתה אם יש את נפשכם לבוא אלי לעזורני ללכת להלחם אתם ואת מצרים ונקמנו מהם נקמת אחינו. וישמעו בני עשו אל דברי צפו ויתקבצו יחד כל בני עשו, עם רב מאד, וילכו לעזור את צפו ואת בני כתים במלחמה.

וישלח צפו אל כל בני קדם ואל כל בני ישמעאל כדברים האלה, ויתקבצו וילכו כולם לעזור צפו ובני כתים למלחמה על מצרים. ויצאו ויבואו כל המלכים האלה, מלך אדום ובני קדם וכל בני ישמעאל וצפו מלך כתים, ויערכו את כל צבאותיהם בחברון. ותהי כל המחנה כבד מאד, כמהלך שלשת ימים, עם רב כחול אשר על שפת הים אשר אין להם מספר. וירדו כל המלכים האלה וכל צבאותיהם ויבואו על כל מצרים למלחמה, ויחנו כולם יחד בבקעת פתרוס. וכל מצרים שמעו את שמעם ויתקבצו גם הם כל אנשי ארץ מצרים וכל הערים אשר במצרים

כשלש מאות אלף איש. וגם מבני ישראל אשר היו בארץ גושן בימים ההם שלחו אנשי מצרים אליהם לבוא אתם ללכת להלחם יחד עם כל המלכים. ויתקבצו כל איש ישראל בעת ההיא, ויהיו כמאה וחמשים איש, וילכו למלחמה לעזרת מצרים. ויצאו איש ישראל ומצרים כשלש מאות אלף ומאה וחמשים איש, וילכו לקראת המלכים ההמה למלחמה, ויתיצבו כולם מחוץ לארץ גושן נגד פתרוס. ומצרים לא האמינו בישראל ללכת עמהם במחניהם יחד למלחמה כי אמרו כל מצרים, פן יסגורנו בני ישראל ביד בני עשו ובני ישמעאל כי אחיהם הם. ויאמרו כל מצרים אל בני ישראל: התיצבו פה אתם יחד במעמדכם והלכנו כולנו אנחנו ונלחמנו בבני עשו וישמעאל. והיה אם יחזקו ממנו המלכים האלה ובאתם אתם כולכם יחד עליהם ועזרתם אותנו. ויעשו בני ישראל כן.

וצפו בן אליפז בן עשו מלך כתים והדד בן בדד מלך אדום וכל מחניהם וכל בני קדם ובני ישמעאל, עם רב כחול, חונים יחד בבקעת פתרוס נגד תחפנחס. ושם היה במחנה צפו בלעם בן בעור הארמי, כי בא עם בני כתים למלחמה, ובלעם היה איש נכבד מאד בעיני צפו ואנשיו. ויאמר צפו אל בלעם: קסמי נא לנו בקסם ונדעה מי יגבר במלחמה הזאת, האנחנו או מצרים. ויקם בלעם וישב בחכמת הקסם, ויתחכם לדעת, ולא נתכן אליו הקסם, ופתת המלאכה בידו. ויוסף לעשותה עוד, ולא נתכנה, ויתיאש ממנה בלעם ויעזבה ולא עשה אותה. כי מה' היתה זאת למען הפיל ה' את עשו ביד בני ישראל אשר בטחו בה' אלהי אבותם במלחמתם.

ויערכו צפו והדד את מערכתם למלחמה וילכו כל מצרים לבדם יחד לקראתם כשלש מאות אלף איש, ואין אחד מבני ישראל אתם. וילחמו כל מצרים עם המלכים האלה נגד פתרוס ותחפנחס, ותכבד המלחמה על מצרים. ויחזקו המלכים מהמצרים במלחמה ההיא, ויפלו ממצרים ביום ההוא כמאה ושמונים איש, ומאנשי המלכים נפלו כשלושים איש. וינוסו כל אנשי מצרים לפני המלכים, וירדפו בני עשו וישמעאל את מצרים הלוח

והכות אותם עד המקום אשר שם מחנה בני ישראל. ויצעקו כל מצרים אל בני ישראל לאמר: מהרו אלינו ועזרונו והושעתם אותנו מיד עשו וישמעאל ובני כתים. וירוצו בני ישראל ממקום מעמדם כמאה וחמשים איש, אל מחנות המלכים האלה, ויצעקו בני ישראל אל ה' אלהיהם להציל אותם. וישמע ה' אל ישראל ויתן ה' את כל אנשי המלכים בידם. וילחמו בני ישראל את המלכים האלה, ויכו בני ישראל מאנשי המלכים מכה רבה, כארבעת אלפים איש. ויתן ה' מהומה גדולה במחנות המלכים, ויפול פחד בני ישראל עליהם. וינוסו כל צבאות המלכים האלה לפני בני ישראל, וירדפו אחריהם בני ישראל הלוך והכות עד גבול ארץ כוש. ויהרגו מהם בני ישראל בדרך עוד כאלפים איש, ומבני ישראל לא נפל אחד.

וכראות מצרים כי נלחמו בני ישראל עם המלכים במעט אנשים, וכי היתה מלחמה חזקה מאד ביניהם, וייראו כל מצרים מאד לנפשותם מן המלחמה החזקה ויברחו כל מצרים בהחבא איש איש ממערכת המלחמה, ויתחבאו בדרך, ויעזבו את ישראל להלחם. ובני ישראל הכו את אנשי המלכים ההם מכה רבה מאד, וישובו מעליהם אחרי אשר הבריחו אותם עד גבול ארץ כוש. וידעו כל ישראל את המעשה אשר עשו להם אנשי מצרים אשר ברחו מעליהם מהמלחמה ויעזבום להלחם. ויעשו גם הם בני ישראל בערמה, והיה כאשר שבו בני ישראל מהמלחמה ומצאו מהמצרים בדרך, ויהרגו אותם בדרך. ויהי בהרגם אותם ויאמרו אליהם כדברים האלה: מדוע באתם מעלינו ותעזבונו במתי מעט אנשים להלחם במלכים האלה אשר בעם רב להכות אותנו, ותמלטו את נפשותיכם. ויש אשר ימצאו אותם בני ישראל בדרך, וידברו אליהם בני ישראל איש אל רעהו כדברים האלה: הכו הכו כי ישמעאלי הוא או אדומי או מבני כתים הוא, ועמדו עליו והרגוהו, והם ידעו כי מצרי הוא. ויעשו בני ישראל את הדברים האלה בערמה על מצרים, על אשר עזבום במלחמה ויברחו מעליהם, ויהרגו בני ישראל מאנשי מצרים בדרך במעשה הזה כמאתים איש. ויראו כל

פרק שבעה-עשר

אנשי מצרים את הרעה אשר עשו להם בני ישראל, וייראו כל מצרים מבני ישראל מאד, כי ראו את גבורתם הגדולה וכי לא נפל מהם איש. וישובו כל בני ישראל בשמחה אל דרכם גושנה, ויתר מצרים שבו איש למקומו.

פרק שמונה-עשר

ש ע ב ו ד מ צ ר י ם

ויהי אחרי כן ויתקבצו כל יועצי פרעה מלך מצרים וכל זקני מצרים ויבואו כולם לפני המלך וישתחוּ לו אפים ארצה וישבו לפניו. וידברו היועצים וכל זקני מצרים לפני המלך לאמר: הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, ואתה ידעת את כל הרעה אשר עשו לנו בדרך בשובנו מהמלחמה. וגם הנך ראית את גבורתם החזקה, כי גבורה להם מאבותם, כי מתי מעט אנשים עמדו לנגד עם רב כחול ויכום לפי חרב, ומהם לא נפל אחד, ואף אם יהיו רבים כי אז ישמידו אותם כולם. עתה הבה לנו עצה מה לעשות להם עד אשר נאבדם ונשמידם מעט מעט כולם מעלינו פן ירבו עלינו בארץ, כי אם ירבו בני ישראל בארץ והיה לנו לשטן, והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא עלינו בגבורתו החזקה עם שונאינו ונלחמו בנו והשמידונו מן הארץ ועלו ממנה. ויען המלך את זקני מצרים ויאמר אליהם: זאת העצה היעוצה על ישראל, וממנה לא נסור: הנה ארץ פיתום ורעמסס, ערים בלתי חוזק מהמלחמה לנו ולכם לבנות אותם ולחזקם. ועתה לכו גם אתם ועשו בערמה עליהם, והעבירו קול במצרים ובגושן במצות המלך לאמר: לכם כל אנשי מצרים וגושן ופתרוס וכל יושביהם, המלך ציוה עלינו לבנות את פיתום ואת רעמסס ולחזקם מהמלחמה. מי מכם מכל מצרים ומבני ישראל ומכל יושבי הערים לבנות עמנו ולתת שכרו יום יום במצות המלך. והלכתם אתם ראשונה ועשיתם בערמה והתקבצתם ובאתם פיתום ורעמסס לבנות. והיה כאשר תבנו,

תעבירו את הקול כדבר הזה בכל מצרים יום יום במצות המלך. והיה כאשר יבואו אתכם מבני ישראל לבנות עמכם, ונתתם להם שכרם יום יום ימים אחדים. והיה כאשר יבנו כולם עמכם יום יום בשכרם, והברחתם את עצמכם מעליהם יום יום אחד אחד בהחבא, וקמתם והייתם עליהם לנוגשים ולשוטרים, ועזבתם אותם אחרי כן לבנות בלתי שכר. והיה אם ימאנו והתחזקתם עליהם כולכם לבנות בחזקה. והיה אם עשו תעשו הדבר הזה והיה טוב לנו לחזק את ארצנו, ורע לבני ישראל, כי מיגיעת הבנין והמלאכה ימעטו בני ישראל כי תשביתו אותם מעל נשיהם יום יום.

וישמעו כל זקני מצרים את עצת המלך, וחיטב העצה בעיניהם ובעיני עבדי פרעה ובעיני כל מצרים, ויעש כדבר המלך. ויצאו כל עבדי פרעה מלפני המלך ויעבירו קול בכל מצרים ובתחפנחס ובגושן ובכל הערים אשר סביבות מצרים לאמר: אתם ראיתם את אשר עשו לנו בני עשו וישמעאל אשר באו עלינו למלחמה ויאמרו להשמיד אותנו. ועתה הנה ציוה המלך עלינו לחזק את הארץ, לבנות את ערי פיתום ואת רעמסס ולחזקם מהמלחמה בבואם עלינו. מי בכם מכל מצרים ובני ישראל אשר יבוא לבנות אתנו ויותן לו שכרו יום יום מאת המלך כמצוותו.

ויהי כשמוע מצרים וכל בני ישראל את כל אשר דברו עבדי פרעה, ויבואו מהמצריים וכל בני ישראל לבנות עם עבדי פרעה את פיתום ואת רעמסס, אך כל בני לוי לא באו עם ישראל אחיהם לבנות. וכל עבדי פרעה ושריו באו במרמה בראשונה לבנות עם כל ישראל כשכירי יום, ויתנו לישראל שכרם יום יום בראשונה. ויבנו עבדי פרעה עם כל ישראל, ויעשו במלאכה ההיא עם ישראל חודש ימים. ויהי מקץ חודש ימים ויחלו כל עבדי פרעה לברוח מעם ישראל בהחבא, אחד אחד יום יום. וישראל עודם עושים במלאכה בעת ההיא, אך עודם לוקחים את שכרם יום יום בעת ההיא, כי עוד אנשים מהמצריים עושים במלאכה בעת ההיא עם ישראל, על כן נותנים המצרים לישראל

שכרם בימים ההם, בעבור יקחו גם הם המצרים אחיהם את שכר עבודתם. ויהי מקץ ימים, וארבעה חדשים, ברחו כל המצרים מעל בני ישראל וישארו בני ישראל לבדם עושים במלאכה. ויהי כאשר ברחו כל מצרים מעל בני ישראל, וישובו ויהיו עליהם לנוגשים ולשוטרים. ומהם אשר עמדו על בני ישראל לשרי מסים, לקחת מהם את כל אשר נתנו להם בשכר עבודתם. ויעשו המצרים לבני ישראל כמעשה הזה יום יום, למען ענות את ישראל בכל עבודתם.

ויהיו כל בני ישראל לבדם עושים בעבודה וימנעו כל מצרים מתת שכר לבני ישראל מהיום ההוא והלאה. ויהי כאשר ימאן כל איש ישראל לעשות במלאכה על אשר לא ניתן לו שכרו, ונגשו אליו כל הנוגשים עליהם וכל עבדי פרעה, והכו אותו במכות גמרצות, והשיבו אותו בחזקה לעבוד עם אחיו. ככה יעשו כל מצרים לבני ישראל כל הימים. וייראו כל בני ישראל מהמצרים מאד בדבר הזה, וישובו ויעבדו כל בני ישראל לבדם בלא שכר. ויבנו בני ישראל את פיתום ואת ארץ רעמסס. ויעשו את המלאכה כל בני ישראל, מהם לובנים לבנים ומהם בונים, ויבנו בני ישראל ויחזקו את כל ארץ מצרים וכל חומותיה, ויעשו בני ישראל במלאכה ההיא שנים וימים רבים עד יום זכור ה' אותם ויוציאם ממצרים.

אך כל בני לוי לא היו עם ישראל אחיהם בעבודה ההיא מבראשונה עד יום צאתם ממצרים, כי ידעו כל בני לוי כי במרמה דברו כל מצרים אל ישראל את כל הדברים האלה, על כן חדלו כל בני לוי מגשת אל העבודה עם אחיהם. וגם כל מצרים לא שמו פניהם אל בני לוי לעבוד אחרי כן, אחרי אשר לא היו עם אחיהם מבראשונה, על כן עזבו אותם כל מצרים. ותלך יד אנשי מצרים הלוך וקשה על בני ישראל בעבודה ההיא, ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך. וימררו המצרים את חיי בני ישראל בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגם בכל עבודה אשר תהיה למצרים בשדה. ויקראו בני ישראל אל מלול מלך מצרים, כי בימיו מררו המצריים את חייהם

בכל עבודה, ובכל עבודה אשר יעבידו מצרים את בני ישראל יעבדו בהם בפרך למען ענות את בני ישראל.

אך כאשר יענו אותם כן ירבו בני ישראל וכן יפרוץ, ויקוצו מצרים מפני בני ישראל.

בעת ההיא מת הדד בן בדד מלך אדום, וימלוך תחתיו שמלה ממשרקה מארץ בני קדם. בשנת שלוש עשרה שנה לפרעה מלך מצרים, היא שנת מאה שנה וחמש עשרה שנה לרדת ישראל מצרימה, מלך שמלה על אדום שמונה עשרה שנה. ויהי במלכו ויוצא צבא ללכת להלחם את צפו בן אליפז ואת בני כתים על אשר נלחמו עם אנגיאס מלך אפריקה וישמידו את כל חילו. אך לא נלחם אתו, כי מנעו אותו בני עשו, לאמר כי אחיהם הוא. וישמע שמלה בקול בני עשו ויפן וישב עם כל חילו ארץ אדום ולא הלך להלחם את צפו בן אליפז. ופרעה מלך מצרים שמע הדבר הזה לאמר, יעץ שמלה מלך אדום להלחם את בני כתים, ואחר יבוא להלחם את מצרים. ויהי כשמוע מצרים את הדבר הזה ויכבידו את העבודה על בני ישראל, פן יעשו להם ישראל כאשר עשו להם במלחמתם את בני עשו בימי הדד.

ויאמרו מצרים אל בני ישראל: מהרו ועבדו את עבודתכם וכלו את מעשיכם וחזקתם את הארץ, פן יבואו בני עשו אחיכם עלינו למלחמה, כי בעבורכם הם באים אלינו. ויעשו בני ישראל את עבודת כל אנשי מצרים יום יום, ויענו מצרים את בני ישראל למען המעיט אותם בארץ. אך כאשר ירבו כל מצרים בעבודה על בני ישראל כן ירבו בני ישראל וכן יפרוץ, ותמלא כל מצרים מבני ישראל.

ויהי בשנת מאה וחמש ועשרים שנה לרדת ישראל מצרימה בראות כל מצרים כי לא נהיתה עצתם בישראל אך הם ירבו ויפרוץ ותמלא ארץ מצרים וארץ גושן מבני ישראל, וילכו כל זקני מצרים וחכמיה ויבואו לפני המלך וישתחוו לו וישבו לפניו. ויאמרו כל זקני מצרים וכל חכמיה אל המלך: יחי המלך לעולם. יעוץ יעצת אותנו את העצה אשר יעצת על בני

ישראל, ונעש להם כדבר המלך. והיה מדי הכביד עליהם את העבודה, כן ירבו וכן יפרצו בארץ, והנה כל הארץ מלאה מהם. ועתה אדוני המלך, עיני כל מצרים עליך לתת להם עצה בחכמתך באשר יוכלו על ישראל לאבדם ולהמעיטם מן הארץ. ויען המלך אותם לאמר: הבו אתם עצה בדבר הזה ונדעה מה לעשות להם. ויען סריס אחד מיועצי המלך, ושמו איוב מארם נהרים מארץ עוז, את המלך לאמר: אם על המלך טוב ישמע נא את עצת עבדו. ויאמר לו המלך: דבר.

וידבר איוב לפני המלך והשרים ולפני כל זקני מצרים לאמר: הנה עצת המלך אשר יעץ בימים ההם בעבודת בני ישראל טובה היא מאד, ולא תשביתו מעליהם המלאכה ההיא עד עולם. ואולם זאת העצה היעוצה עליהם אשר תוכלו להמעיטם בה, אם על המלך טוב לעשותה. הנה אנחנו יראים מהמלחמה זה ימים רבים, ונאמר בפרות ישראל בארץ יגרשו אותנו מן הארץ כאשר תקראנה מלחמה. אם על המלך טוב, יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי מצרים ולא יעבור, אשר כל זכר הילוד לעברים ישפך דמו ארצה. והיה בעשותכם הדבר, כאשר ימותו כל זכר בבני ישראל, וחדלה מעלינו רעת מלחמו-תיהם. יעשה פרעה ויקרא לכל המילדות העבריות, ויצוה עליהן על הדבר הזה לעשותו. וייטב הדבר בעיני המלך והשרים, ויעש המלך כדבר איוב.

וישלח פרעה ויקרא למילדות העבריות, אשר שם האחת שפרה ושם השניה פועה, ותבאנה המילדות לפני המלך ותעמודנה לפניו. ויאמר המלך אליהן: בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו, ואם בת היא וחיה. והיה אם לא תעשו הדבר הזה ושרפתי אתכן ואת כל בתיכם באש. ותיראנה המילדות את אלהים ולא שמעו אל מלך מצרים ואל כל דבריו. והיה בלדת האשה העברית על המילדת בן או בת, ועשתה המילדת את כל צרכי הילד והחיה אותו, ככה יעשו המילדות כל הימים. ויוגד למלך את הדבר הזה, וישלח ויקרא למילדות ויאמר אליהן: מדוע עשיתן הדבר

הזה ותחיינה את הילדים ? ותעננה המילדות ותדברנה שתיהן לפני המלך לאמר : אל יאמר המלך כי כנשים המצריות העב-
ריות, כי כל בני ישראל חיות הנה, בטרם תבוא אליהן המילדת
וילדו. ואנחנו שפחותיך זה ימים רבים לא ילדה אשה עברית
עלינו, כי כל נשי מצרים מילדות הן לנפשם כי חיות הנה.
וישמע פרעה את דבריהן ויאמן להם על הדבר הזה. והמילדות
יצאו מלפני פרעה וייטב האלהים להן וירב העם ויעצמו מאד.

פרק תשעה-עשר

משה

איש היה בארץ מצרים מזרע לוי ושמו עמרם בן קהת בן לוי בן ישראל. וילך האיש ההוא ויקח אשה את יוכבד בת לוי אחות אביו, והיא בת מאה שנה ושש ועשרים שנים, ויבוא אליה. ותהר האשה ותלד בת ותקרא שמה מרים, כי בימים ההם מררו מצרים את חיי בני ישראל. ותהר עוד ותלד בן, ותקרא שמו אהרן, כי בימי הרותה החל פרעה לשפוך דמי זכורי בני ישראל.

בימים ההם מת צפו בן אליפז בן עשו מלך כתים, וימלוך יאניוש בנו תחתיו. והימים אשר מלך צפו על כל בני כתים חמישים שנה, וימת ויקבר בעיר נבנא בארץ כתים. וימלוך אחריו על כל בני כתים יאפוש, מגבורי בני כתים, וימלוך המשים שנה.

ויהי אחרי מות צפו מלך כתים ויברח בלעם בן בעור מארץ כתים, וילך ויבוא מצרימה אל פרעה מלך מצרים. ויקבלהו פרעה בכבוד גדול, כי שמע את חכמתו, ויתן לו מתנות וישימהו לו ליועץ ויגדלהו. וישב בלעם במצרים בכבוד עם כל שרי המלך, וינשאו השרים את בלעם כי התאוו כולם ללמוד את חכמתו.

ויהי בשנת מאה ושלשים שנה לרדת ישראל מצרימה ופרעה חולם, והוא יושב על כסא מלכותו. וישא עיניו וירא והנה איש זקן עומד לנגדו, וביד הזקן מאזנים ממאזני הסוחרים. ויקח האיש הזקן את המאזנים ויתלם לפני פרעה. ויקח הזקן

את כל זקני מצרים וכל שריה וכל גדוליה, ויאסרם יחד ויתנם בכף המאזנים האחת. ויקח טלה חלב אחד ויתנהו בכף המאזנים השניה ויכרע הטלה את כולם. ויתמה פרעה על החזון הנורא ההוא, מדוע יכרע הטלה את כולם, ויקץ פרעה והנה חלום.

וישכם פרעה בבוקר ויקרא לכל עבדיו ויספר להם את החלום, ויראו האנשים יראה גדולה. ויאמר המלך אל כל חכמיו: פתרו נא אלי החלום הזה אשר חלמתי ואדענו. ויען בלעם בן בעור את המלך ויאמר אליו: אין זה כי אם רעה גדולה אשר תצמח על מצרים באחרית הימים, כי הנה בן יולד לישראל אשר יחריב את כל מצרים והשחית את כל יושביה והוציא את ישראל ביד חזקה ממצרים. ועתה אדונינו המלך, הבו לכם עצה על הדבר הזה, ואיבדתם את תקות בני ישראל ואת תוחלתם טרם תצמח הרעה הזאת על כל מצרים.

ויאמר המלך אל בלעם: ומה לנו לעשות לישראל, הלא כזה וכזה יעצנו עליהם בתחילה ולא יכולנו עליהם. ועתה הבה לנו עצה גם אתה עליהם, במה נוכל אליהם. ויען בלעם את המלך לאמר: שלח נא וקרא אל שני יועצריך ונראה מה עצתם על הדבר הזה, ואחר ידבר עבדך. וישלח המלך ויקרא את שני יועציו, את רעואל המדיני ואת איוב העוצי, ויבואו וישבו לפני המלך. ויאמר אליהם המלך: הנה כולכם שמעתם את החלום אשר חלמתי ופתרונו. ועתה עוצו נא עצה ודעו וראו מה לעשות לבני ישראל, ובמה נוכל עליהם טרם אשר תצמח רעתם עלינו. ויען רעואל המדיני את המלך ויאמר: יחי המלך, יחי המלך לעולם, אם על המלך טוב יחדל לו מעל העבדים ויעזוב אותם ואל ישלח ידו בהם, כי אלהיהם בחר בם מימי קדם ויקחם לחבל נחלתו מכל גויי הארץ ומכל מלכי האדמה, ומי אשר שלח ידו בהם ונקה ולא עשה בו אלהיהם נקם? הלא ידעת כי ברדת אברהם אביהם מצרימה וירא פרעה מלך מצרים הקדמוני את שרה ויקחה לו לאשה, כי אמר אברהם אחותי היא, כי ירא פן יהרגוהו אנשי מצרים על אשתו. ויהי בקחת מלך מצרים את שרה וינגעוהו אלהיהם נגעים גדולים,

ואת ביתו, עד אשר השיב לאברהם את שרה אשתו, אז נרפאו. וגם לאבימלך הגררי מלך פלשתים הוכיח אלהימו בעבור שרה אשת אברהם בעצור להם כל רחם למאדם ועד בהמה. ויבוא אלהימו אל אבימלך בחלום הלילה, ויפחידהו למען ישיב לאברהם את שרה אשר לקח. ואחרי כן התוכחו כל אנשי גררה בעבור שרה, ויתפלל אברהם עליהם אל אלהיו ויעתר לו וירפאם. וירא אבימלך את כל הרעה הבאה עליו ועל עמו וישב לאברהם את שרה אשתו, ויתן לו עמה מנות ומתנות רבות. וגם אל יצחק כה עשה בגרשם אותו מגרר, ויפליא אלהיו עמו פליאות, וייתיבשו כל מוצאי מימי גררה ועצי תנובתם לא צמחו, עד אשר הלכו אליו אבימלך מגרר ואחוזת מרעהו ופיכול שר צבאו ויקדו וישתחוו לו ארצה. ויבקשו ממנו תחנה להתפלל עליהם ויתפלל עליהם אל ה' ויעתר לו ה' וירפא אותם. וגם יעקב איש תם הוצל בתומו מיד עשו אחיו ומיד לבן הארמי אחי אמו המבקשים את נפשו. וגם מיד כל מלכי כנען אשר באו כולם יחד עליו ועל בניו להשמידם ויצל אותם ה' מידם וישובו עליהם וימיתום, כי מי אשר שלח ידו בהם וניקה? הלא פרעה הקדמוני אבי אביך גידל את יוסף בן יעקב על כל שרי ארץ מצרים בראותו את חכמתו, כי בחכמתו מילט את כל יושבי הארץ מן הרעב. ואחרי כן צוה להוריד את יעקב ובניו מצרימה למען תמלט ארץ מצרים וארץ גושן בחסדם מן הרעב. ועתה אם טוב בעיניך חדל לך מהשחית את בני ישראל, ואם אין בלבך להושיבם מצרימה שלח אותם מזה וילכו ארצה כנען, ארץ מגורי אבותיהם.

ויהי כשמוע פרעה את דברי יתרו ויחר אפו מאד עליו, ויקם מאת פני המלך בבושת, ויצא ממצרים ביום ההוא, וילך אל ארצו מדי־נָה, ומטה יוסף לקח בידו. ויאמר המלך לאיוב העוצי: מה תאמר אתה איוב, ומה תהיה עצתך בעברים? ויאמר איוב אל המלך: הלא כל ישובי הארץ בידך בטוב עיני המלך יעשה. ויאמר המלך אל בלעם: מה תאמר אתה בלעם, דבר את דבר־יך ונשמענו. ויאמר בלעם למלך: כל אשר יעץ המלך על העברים

— ימלטו ממנה, ולא יוכל המלך עליהם בכל עצה, כי אם בלהבת אש תאמר להמעיטם לא תוכל עליהם בה, כי הלא אלהיהם מילט את אברהם אביהם מאור כשדים. ואם בחרב תאמר להשמידם, הלא יצחק אביהם נמלט ממנה וינתן איל תחתיו. ואם בעבודת פרך וקושי תאמר להמעיט אותם לא תוכל על זה, הלא יעקב אביהם עבד את לבן בכל עבודה קשה והצליח. ועתה אדוני המלך שמע נא את דברי, וזאת העצה היעוצה עליהם אשר תוכל עליהם, וממנה לא תסור: אם על המלך טוב יצוה להשליך ילדיהן אשר יולידו מהיום ההוא והלאה אל המימה, כי בזה תוכל למחות את שמם, כי לא נוסה אחד מהם ומאבותם בדבר הזה.

וישמע המלך את דברי בלעם וייטב הדבר בעיני המלך והשרים, ויעש המלך כדבר בלעם. ויצו המלך ויעבירו קול ותנתן דת בכל ארץ מצרים לאמר, כל זכר היולד לעברים מהיום הזה והלאה יושלך אל המימה. ויקרא פרעה אל כל עבדיו לאמר: צאו נא ובקשו בכל ארץ גושן אשר שם בני ישראל וראו, כל הבן הילוד לעברים היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון.

ויהי כשמוע בני ישראל את הדבר אשר ציוה פרעה להשליך את זכוריהם היאורה, ויפרדו מקצת העם מנשיהם, ומקצתם דבקו בהנה. ויהי מהיום ההוא והלאה, בעת לדת נשי ישראל אשר עודם דבקו בהנה, ותצאנה השדה ללדת שמה, ותלדנה בשדה, ותעזובנה ילדיהן על פני השדה וישובו אל בתיהם. וה' אשר נשבע לאבותם להרבותם שלח להם מלאך ממשרתיו אשר בשמים לרחצו במים ולסוכו ולמושחו ולשום בידו שתי חלוקי אבנים, מן האחת יונק חלב ומן השנית יונק דבש. וגם את שערות ראשו מגדל עד ארכובותיו למען יתכסה בהם לענגו ולדבקו בחמלו עליו. ויהי בחמול האלהים עליהם ובבקשו להרבותם על פני האדמה ויצו לתבל ארצו ותקבלם להשמר בתוכם עד עת גדולם, ואחרי כן פתחה הארץ פיה ותקיא אותם, ויציצו מעיר כעשב הארץ וכצמחי יער וישובו איש אל

משפחתו ואיש אל בית אבותיו וידבקו בהם. ויהיו ילדי בני ישראל בתבל הארץ כעשב השדה בחמלת ה' עליהם. ויראו כל מצרים את הדבר הזה ויצאו כל מצרים איש אל שדהו, איש בצמד בקרו ובמחרשתו, ויחרישו על גביו כמשדד תבל בעת הזרע. ויהי כחרשם ולא יכלו להזיק את ילדי בני יעקב, וירב העם ויעצמו מאד. ופרעה מצוה את סריסיו יום ללכת גושנה לבקש את ילדי בני ישראל. והיה בבקשם והיה במצאם את הילד ולקחו אותו מחיק אמו בחזקה, והשליכוהו היאורה, ואת הבת יעזבוה אל אמה. ככה יעשו המצרים אל ישראל כל הימים.

ויהי בעת ההיא ותהי רוח אלהים על מרים בת עמרם אחות אהרן, ותלך ותנבא בתוך הבית לאמר: הנה בן נולד לנו מאבי ומאמי בפעם הזאת והוא יושיע את ישראל מיד מצרים. ויהי בשמוע עמרם את דברי בתו, וילך ויקח את אשתו וישיבה אל ביתו אחרי אשר גרש אותה בעת אשר ציוה פרעה להשליך כל זכר לבית יעקב המימה. ויקח עמרם את יוכבד אשתו בשנת שלוש לגרשה, ויבוא אליה ותהר לו. ויהי מקצה שבעה חדשים לעת הרותה ותלד בן, וימלא כל הבית אור גדול, כאור השמש והירח בעת זרחם. ותרא האשה את הילד כי טוב ונחמד הוא למראה, ותצפנהו שלושה ירחים בחדר הפנימי.

בימים ההם הערימו סוד כל המצרים לאבד שם כל העברים. ותלכנה נשי מצרים גושנה אשר שם בני ישראל, ותשאנה גוריהן על כתפיהן וילדיהן אשר לא ידברו. וכל נשי בני ישראל בלדתן בימים ההם ותצפון האשה את בנה מפני מצרים לבלתי דעת מצרים את לדתנה, לבלתי השחיתם מעל האדמה. ותבאנה נשי מצרים גושנה וילדיהן על כתפיהן, טרם ידברו, ויהי בבוא המצרית בית העברית וילדה מגמגם בלשוננו, ויהי כמתגמגמו ויענהו הילד הצפון מתוך החדר, ותלכנה המצריות ותאמרנה בית פרעה, ופרעה שולח את שוטריו לקחת את הילדים להמיתם. ככה יעשו כל מצרים לעבריות כל הימים.

ויהי בעת ההיא כמשלוש חדשים לעת צפון יוכבד את בנה

ויודע הדבר בית פרעה. ותמהר האשה, טרם בוא השוטרים, לקחת את בנה, ותקח לו תיבת גומא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בתשם בסוף על שפת היאור. ותתצב מרים אחותו מרחוק לדעת מה יעשה לו ומה יהיה דבריה. וישלח אלהים בעת ההיא שרב וחום בארץ מצרים, ויבער בבשר האדם כאשר יבער השמש בתקופתו, ויצר למצרים מאד. וירדו כל מצרים לרחוץ על היאור מפני חום השרב אשר בעור בבשרם. ותרד גם בתיה בת פרעה לרחוץ על היאור מפני חום השרב, ונעירותיה הולכות על יד היאור, וגם כל נשי מצרים כהנה. ותשא בת פרעה את עיניה אל היאור ותרא את התבה על פני המים, ותשלח את אמתה ותקחה. ותפתח ותראה את הילד, והנה נער בוכה, ותחמול עליו ותאמר: מילדי העברים זה. ותאמרנה כל נשי מצרים ההולכות על שפת היאור להניקהו, ולא אבה לינק, כי מאת ה' היה הדבר הזה אל הילד בעבור השיבו אל שדי אמו.

ומרים אחותו היתה בעת ההיא עם נשי מצרים על היאור, ותרא את הדבר הזה. ותאמר אל בת פרעה: האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות ותיניק לך את הילד? ותאמר לה בת פרעה: לכי, ותלך העלמה ותקרא את אם הילד. ותאמר בת פרעה אל יוכבד: הוליכי את הילד הזה ותיניקהו לי ואני אתן את שכרך שתי כסף ליום. ותקח האשה את הילד ותיניקהו. ויהי מקץ שנתים ימים ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה, ויהי לה לבן, ותקרא שמו משה, ותאמר כי מן המים משיתיהו. ועמרם אביו קרא שמו חבר, כי אמר: בעבורו חובר עם אשתו אשר גרש. ויוכבד אמו קראה שמו יקותיאל, כי אמרה כי קיויתיהו אל שדי וישיבהו האלהים אליה. ומרים אחותו קראה לו ירד, לאמר כי היא ירדה אחריו אל היאור לדעת מה תהיה אחריתו. ואהרן אחיו קרא שמו אבי זנוח, לאמר זנח אבי את אמי וישיבה אליו בעבורו. וקהת אבי עמרם אביו קרא שמו אבי גדור, כי בעבורו גדר האלהים את פרץ בית יעקב ולא יספו להשליך את זכוריהם המימה. ומינקתו קראה לו אבי סוכו,

לאמר: בסוכו הוצפן שלשה ירחים מפני בני חם. וכל ישראל קראו את שמו אחרי כן שמעיה בן נתנאל, כי אמרו כי בימיו שמע האלהים את נאקתם ויצילם מיד דוחקיהם.

ויהי משה בבית פרעה, ויהי לבתיה בת פרעה לבן, ויגדל משה בקרב בני המלך. ומלך אדום מת בימים ההם, בשנת שמונה עשרה שנה למלכו, ויקבר בהיכלו אשר בנה לו למלכותו בארץ אדום. וישלחו בני עשו פתורה אשר על הנהר ויקחו משם בחור אחד יפה עינים וטוב רואי ושמו שאול, וימליכוהו עליהם תחת שמלה. וימלוך שאול על כל בני עשו בארץ אדום ארבעים שנה. ופרעה מלך מצרים, בראותו כי לא נהיתה עצתו אשר יעץ בלעם אל בני ישראל בימים ההם, אך עוד הם בני ישראל יפרו וירבו וישרצו בכל ארץ מצרים, ויצו פרעה בימים ההם ויעבירו קול בכל מצרים אל בני ישראל לאמר: איש אל יגרע מעבודתו דבר יום ביומו, והיה האיש אשר יגרע מעבודתו אשר יעבוד יום יום אם בחומר ואם בלבנים ונתן את בנו הקטן תחתיהם. ותחזק עבודת מצרים על בני ישראל בימים ההם, והיה כל איש אשר תחסר לבנה אחת מעבודתו כיום ביום, ולקחו המצרים את נערו הקטן מעם אשתו בחזקה ושמו אותו בבנין תחת הלבנה אשר חסרה לאביו. ויעשו כל אנשי מצרים לכל בני ישראל כמעשה הזה יום יום כל הימים ימים רבים. אך כל שבט לוי לא היו עושים במלאכה בעת ההיא עם ישראל אחיהם מבראשונה, כי ידעו בני לוי את ערמת מצרים אשר הערימו בישראל בראשונה.

ויהי בשנה השלישית ללדת משה ופרעה יושב לאכול ואלפרענית המלכה יושבת מימינו ובתיה יושבת אל שמאלו, והנער משה יושב בחיקה. ובלעם בן בעור ושני בניו וכל שרי המלוכה יושבים על השולחן לפני המלך. ויושט הנער את ידו על ראש המלך ויקח את העטרה מעל ראש המלך וישם אותה בראשו. ויראו המלך והשרים את המעשה אשר עשה הנער, ויבהל המלך והשרים על הדבר הזה, ויתמהו האנשים איש אל רעהו. ויאמר המלך אל השרים אשר היו לפניו על השולחן:

מה תדברו ומה תאמרו אתם השרים בדבר הזה, ומה יהיה משפט הנער העברי הזה על המעשה הזה. ויען בלעם בן בעור הקוסם לפני המלך והשרים ויאמר: זכור נא אדוני המלך את החלום אשר חלמת זה ימים רבים ואת אשר פתר לך עבדך. ועתה הלא זה העלם מילדי העברים, אשר רוח אלהים בקרבם. ואל יחשוב אדוני המלך כי קטון הוא, גם בלא דעת עשה את הדבר הזה, כי נער עברי הוא, וחכמה ותבונה אתו, אף בעודו נער, ומחכמה עשה זאת, ויבחר לו את מלכות מצרים, כי כן משפט העברים לרמות את המלכים ואת גדוליהן לעשות את כל הדברים האלה בערמה למען הכשיל את מלכי הארץ ואת אנשיהם. הלא ידעת כי כה עשה אברהם אביהם אשר הכחיש את חיל נמרוד מלך בבל ואת אבימלך מלך גרר ויירש את ארץ בני חת ואת כל ממלכות כנען. וירד מצרימה ויאמר על שרה אשתו אחותי היא, בעבור הכשיל את מצרים ואת מלכה. וגם יצחק בנו עשה כן בלכתו גררה ויגר שמה ויעצם כוחו מכל חיל אבימלך מלך פלשתים. וגם את מלכות פלשתים אמר להכשיל, באמרו רבקה אשתו אחותי היא. וגם יעקב הלך בעקבה את אחיו ויקח מידו את בכורתו ואת ברכתו, וילך פדגה ארם אל בית לבן אחי אמו, ויקח בערמה מידו את בנותיו ואת כל אשר לו ויברח וישב לו ארצה כנען אל אביו. וימכרו בניו את יוסף אחיהם, וירד מצרימה ויהי לעבד וינתן בבית הכלא שנים עשרה שנה, עד אשר חלם פרעה הקדמוני חלומות, ויוציא אותו מבית הכלא ויגדלוהו על כל שרי מצרים על פתרו לו חלומותיו. ויהי בהרעיב האלהים את כל הארץ וישלח ויבא את אביו ואת כל אחיו ואת כל בית אביו, ויכלכלם בלא מחיר והון, ויקנה את מצרים ואת כל אנשיה לעבדים. ועתה אדוני המלך, הנה גם הנער הזה קם תחתיהם במצרים לעשות כמעשיהם ולהתל על כל מלך שר ושופט. אם על המלך טוב, נשפכה נא את דמו ארצה, פן יגדל ויקח המלוכה מידך, ותאבד תקות מצרים אחרי מלכו.

ויאמר המלך אל בלעם: עוד נקרא לכל שופטי מצרים וכל

חכמיה ונדעה היש משפט מות לנער הזה כאשר דברת, ואז נהרגהו. וישלח פרעה ויקרא לכל חכמי מצרים, ויבואו לפני המלך, ויבוא מלאך ה' בתוכם, וידמה לאחד מחכמי מצרים. ויאמר המלך אל החכמים: הלא שמעתם את אשר עשה הנער העברי אשר בבית, וכזה וכזה שפט בלעם על הדבר. ועתה שפטו נא גם אתם ודעו מה משפט הנער על המעשה אשר עשה. ויען המלאך אשר נדמה לאחד מחכמי פרעה ויאמר לפני כל חכמי מצרים ולפני המלך והשרים לאמר: אם על המלך טוב ישלח המלך ויביאו לפניו אבן שוהם וגחלי אש, וישימו אותם לפני הילד. והיה אם ישלח הילד את ידו ולקח את השוהם, וידענו כי מחכמה עשה הנער את כל אשר עשה, ונהרגהו. ואם על הגחלת ישלח את ידו, וידענו כי לא בדעת עשה הדבר הזה, ויחי.

וייטב הדבר בעיני המלך והשרים, ויעש המלך כדבר מלאך ה'. ויצו המלך ויביאו לפניו אבן השוהם ואת הגחלת, וישימו אותם לפני משה. ויושיבו את הנער לפניהם, ויבקש הנער לשלוח ידו אל השוהם, ויקח מלאך ה' את ידו ויתן אותה על הגחלת, ותכבה הגחלת בידו, וישאה ויתנה בפיו, וישרף קצת שפתיו וקצת לשונו, ויהי כבד פה וכבד לשון. ויראו המלך והשרים את הדבר הזה וידעו כי לא מחכמה עשה משה בשאת העטרה מעל ראש המלך, ויחדלו המלך והשרים להמית את הילד ויהי משה בבית פרעה הולך וגדל, וה' עמו.

ויהי בהיות הנער בבית המלך, בגדי ארגמן לבוש, ויגדל בקרב בני המלך. ויהי כאשר גדל משה בבית המלך ותחשבהו בתיה בת פרעה לבן, וכבדוהו כל בית פרעה וייראו מפניו כל אנשי מצרים. ויצא ויבוא יום יום ארצה גושן, אשר שם אחיו כל בני ישראל, וירא אותם משה לאמר: על מה העבודה הזאת לכם דבר יום ביומו? ויגידו לו את כל הקורות אותם, ואת כל החוקים אשר שם עליהם פרעה לפני לדתו. ויגידו לו את כל העצות אשר יעץ עליהם בלעם בן בעור ואשר יעץ עליו גם הוא להמיתו בשאתו עטרת המלך מעל ראשו. וישמע משה

את הדברים האלה, ויחר אף משה בבלעם ויבקש להמיתו, ויארוב לו יום יום. ויהי מימים ויוגד לבלעם לאמר, הנה בן בתיה מבקש להרגך והנה הוא אורב לך יום יום. ויירא בלעם מפני משה, ויקם הוא ושני בניו אתו, ויצאו ממצרים ויברחו וימלטו את נפשם, וילכו להם אל ארץ כוש, אל קיקנוס מלך כוש.

ויהי בהיות משה בבית המלך, יוצא ובא בבית, ויתנהו ה' לחן בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו ובעיני כל אנשי מצרים, ויאהבו את משה מאד. ויהי היום וילך משה גושנה לראות את אחיו, וירא את בני ישראל בסבלותם ובעבודתם הקשה, וייצר למשה מאד עליהם. וישב משה מצרימה ויבוא בית פרעה ויבוא לפני המלך וישתחו לפני המלך. ויאמר משה אל פרעה: בי אדוני, שאלה אחת קטנה באתי לבקש מלפניך, אל נא תשיב את פני ריקם. ויאמר לו פרעה: דבר. ויאמר משה אל פרעה: ינתן נא לעבדיך בני ישראל אשר בגושן יום אחד לנוח בו מעבודתם. ויען המלך את משה ויאמר: הנה נשאתי את פניך לדבר הזה לעשות את דבריך. ויצו פרעה ויעבירו קול במצרים ובגושן לאמר: אליכם כל בני ישראל, כה אמר המלך, עשו מלאכתכם ועבודתכם ששת ימים, ויום השביעי תנוחו ולא תעבדו מאומה. ככה תעשו לכם כל הימים כאשר צוה המלך ומשה בן בתיה.

וישמח משה על הדבר הזה אשר נתן לו המלך, ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה אליהם משה, כי מאת ה' היה הדבר הזה כי החל ה' לזכור את בני ישראל להושיעם למען אבותיהם. ויהי ה' את משה, ויהי שמעו בכל מצרים. ויהי משה גדול בעיני כל מצרים, ובעיני בני ישראל ודורש טוב אל עמו ישראל ודובר עליהם דברי שלום לפני המלך. ויהי בהיות משה בן שמונה עשרה שנה, ויתאו את אביו ואת אמו לראות אותם, וילך אליהם גושנה. ויהי כאשר הקריב משה אל גושן, ויבוא אל המקום אשר שם בני ישראל עושים בעבודה, וירא בסבלותם, וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו. ויהי כראות האיש

המוכה את משה, וינס אליו לעזרה, כי האיש משה נכבד מאד וגדול בבית פרעה. ויאמר אליו: בי אדוני, המצרי הזה בא אל ביתי לילה ויאסרני, ואל אשתי בא לפני, ועתה מבקש את נפשי לקחתה. ויהי כשמוע משה את הדבר הרע הזה, ויחר אפו מאד על המצרי. ויפן כה וכה, וירא כי אין איש, ויד את המצרי ויטמנהו בחול, ויצל את העברי מיד מכהו. וילך העברי אל ביתו, ומשה שב אל דרכו וילך וישב בית המלך. ויהי בשוב האיש הביתה ויאמר לגרש את אשתו, כי לא נכון לבית יעקב לבוא איש אל אשתו אחרי הוטמאה. ותלך האשה ותגיד לאחיה, ויבקש אחי האשה להרגו, וינוס אל ביתו וימלט.

ויהי ביום השני ויצא משה אל אחיו, וירא והנה שני אנשים נצים, ויאמר לרשע, למה תכה רעך. ויען אותו ויאמר לו: מי שמך לאיש שר ושופט עלינו, הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי? ויירא משה ויאמר, אכן נודע הדבר. וישמע פרעה את הדבר הזה ויצו להרוג את משה. וישלח האלהים את מלאכו וידמה לפרעה בדמות שר הטבחים. ויקח מלאך ה' את החרב מיד שר הטבחים, ויסר בה את ראשו, כי נהפך דמות שר הטבחים לדמות משה. ויחזק מלאך ה' בימין משה, ויוציאהו ממצרים, ויניחהו מחוץ לגבול מצרים מהלך ארבעים יום.

וישאר אך אהרן אחיו בארץ מצרים, ויתנבא אל בני ישראל לאמר: כה אמר ה' אלהי אבותיכם, איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו. וימרו בית ישראל ולא אבו לשמוע אל אהרן בעת ההיא. ויאמר ה' להשמדם, לולי כי זכר ה' את בריתו אשר כרת את אברהם את יצחק ואת יעקב. ותלך יד פרעה מלך מצרים בימים ההם הלוך וקשה על בני ישראל, וילחצם וידחקם עד עת שלח ה' את דברו ויפקדם.

ויהי בימים ההם ותהי מלחמה גדולה בין בני כוש ובין בני קדם וארם, ויפשעו במלך כוש אשר היו תחת ידו. ויצא קיקנוס מלך כוש עם כל בני כוש, עם רב כחול הרבה מאד, וילך להלחם בארם ובני קדם להשיבם תחת ידו. ויהי בצאת קיקנוס ויעזוב בלעם הקוסם, הוא ושני בניו בעיר, לשמור את העיר

ואת דלת הארץ. ויצא קיקנוס וילך אל ארם ובני קדם, וילחם אתם, ויך אותם, ויפלו חללים כולם לפני קיקנוס ועמו. וישב מהם שבי גדול, ויכניעם תחת ידו כבראשונה, ויחן על ארצם לקחת את המס מהם כמשפטו. ובלעם בן בעור כאשר עזבו מלך כוש לשמור את העיר ואת דלת העיר ויקם ויתיעץ את עם הארץ למרוד במלך קיקנוס לבלתי בוא העירה כאשר יבוא. וישמעו אליו כל עם הארץ וישבעו לו, וימליכו אותו עליהם ואת שני בניו לשרי צבאות. ויקומו ויגבהו את חומות העיר משני הפאות ויבנו בנין עצום וחזק מאד. ולכתף השלישי חפרו בארות רבות אין מספר בין העיר ובין הנהר הסובב את כל ארץ כוש, ויבקעו שם את מי הנהר. ולכתף הרביעי קבצו נחשים רבים בלחשיהם ובכשפיהם וביצרו את העיר וישבו בה, ואין יוצא ואין בא לפניהם.

וקיקנוס נלחם בארם ובני קדם, ויכניעם תחת ידו כבראשונה, ויתנו לו מס כמשפטם, וילך וישב אל ארצו. ויהי בקרוב קיקנוס מלך כוש אל עירו וכל שרי החיילים אתו, וישאו עיניהם ויראו והנה חומות העיר נבנו ויגבהו מאד, ויתמהו האנשים מזה. ויאמרו איש אל רעהו, כי ראו אשר בוששנו במלחמה וייראו מאד אלינו, על כן עשו את הדבר הזה ויגביהו את חומות העיר ויחזקום לבלתי בוא אליהם מלכי כנען למלחמה. ויגשו המלך והחיילים אל פתח העיר ויראו והנה כל שערי העיר סגורות, ויקראו אל השוערים לאמר, פיתחו לנו ונבוא העירה. וימאנו השוערים לפתוח אליהם במצות בלעם הקוסם מלכם, ולא נתנום לבוא העירה. ויערכו אתם מלחמה נוכח העיר השערה, ויפלו מחיל קיקנוס ביום ההוא שלשים ומאה איש. ויהי ביום השני ויוסיפו עוד להלחם, וילחמו מעבר הנהר, ויבקשו לעבור ולא יכלו, ויטבעו מהם בתוך הבורות וימותו. ויצו המלך לחטוב עצים לעשות רפסודות לעבור בהן אליהם, ויעשו כן. ויהי בבואם אל מקום הבורות ויהיו המים מתגלגלים כריחים ויטבעו ביום ההוא מאתים איש על עשר רפסודות. ויהי ביום השלישי ויבואו להלחם מפאת הנחשים, ולא יכלו

לגשת שמה, ויהרגו מהם הנחשים שבעים ומאה איש, ויחדלו מהלחם על כוש. ויצורו על כוש תשע שנים, ואין יוצא ואין בא. בעת ההיא, בהיות המלחמה והמצור על כוש, ברח משה ממצרים מלפני פרעה אשר בקש להמיתו על אשר הרג את המצרי. ומשה בן שמונה עשרה שנה בברחו ממצרים מפני פרעה, וינס וימלט אל מחנה קיקנוס הצרים בעת ההיא על כוש. ויהי משה במחנה קיקנוס מלך כוש תשע שנים, כל ימי היותם צרים על כוש, ויהי משה הולך ובא עמהם. ויאהבו המלך והשרים וכל אנשי המלחמה את משה, כי רב ויקר הוא וקומתו כאריה אדיר ופניו כשמש וכוח גבורתו כאריה חזק, ויהי יועץ למלך.

ויהי מקץ תשע שנים ויחלה קיקנוס את חליו אשר ימות בו, ויחזק חוליו עליו, וימת ביום השביעי. ויחנטו אותו עבדיו וישאוהו ויקברוהו נוכח שער העיר הפונה ארץ מצרים. ויבנו עליו בנין נאה ועצום וגבוה מאד, וישימו עליו מלמעלה אבנים גדולות. ויפתחו סופרי קיקנוס על האבנים ההם את כל גבורת קיקנוס מלכם ואת כל מלחמותיו אשר נלחם, הנם כתובים שם עד היום הזה.

ויהי אחרי מות קיקנוס מלך כוש וייצר לאנשיו וחייליו מאד מפני המלחמה. ויאמרו איש אל רעהו: הבו לנו עצה מה לעשות לנו בעת הזה אשר ישבנו במדבר מבתינו היום תשע שנים. אם אמרנו נלחמה על העיר, ונפלו ממנו חללים ומתנו, ואם ישבנו פה במצור ומתנו, כי עתה ישמעו כל מלכי ארם ובני קדם כי מת מלכנו ובאו עלינו פתאום למלחמה, ונלחמו בנו ולא ישאירו ממנו שריד. ועתה לכו ונמליכה עלינו מלך ונשב במצור עד אשר תנתן העיר בידנו. ויבחרו בכל חיל קיקנוס ביום ההוא איש למלך, ולא מצאו כבחור כמשה למלוך עליהם. וימהרו ויפשיטו איש בגדו וישליכו אותם ארצה, ויעשו במה גדולה ויושיבו עליה את משה. ויקומו ויתקעו בשופרות ויקראו לפניו ויאמרו: יחי המלך, יחי המלך. וישבעו לו כל העם וכל השרים לתת לו את אדוניה המלכה הכושית, אשת קיקנוס,

לאשה, וימליכו את משה עליהם ביום ההוא. ויעבירו כל אנשי כוש קול ביום ההוא לאמר, איש איש לתת למשה מכל אשר ימצא בידו. ויפרשו השמלה על הבמה וישליכו עליה איש איש נזם זהב אחד ואיש קשיטה אחת מכל הנמצא בידם. וגם מאבני השוהם והבדולח ואבני דר וסחרת השליכו כל בני כוש אל משה על הבמה, גם כסף גם זהב הרבה מאד. ויקח משה את כל הכסף ואת הזהב ואת כל הכלים ואת הבדולח ואת השוהם אשר נתנו לו כל בני כוש, וישם אותם באוצרותיו. וימלוך משה על כל בני כוש ביום ההוא תחת קיקנוס מלך כוש. בשנת חמשים וחמש שנים לפרעה מלך מצרים, היא שנת מאה חמשים ושבע לרדת ישראל מצרימה, מלך משה על כוש. בן עשרים ושבע שנים משה במלכו על כוש וארבעים שנה מלך. ויתן ה' את משה לחן ולחסד בעיני כל בני כוש ויאהבו בני כוש אותו מאד, ויהי משה טוב עם ה' ועם אנשים.

ויהי ביום השביעי למלכו ויתקבצו יחד כל בני כוש ויועדו כולם ויבואו לפני משה וישתחוו לו ארצה. וידברו כל בני כוש כולם יחד לפני המלך לאמר: הבה לנו עצה ונראה מה לעשות לעיר הזאת, כי היום תשע שנים ישבנו במצור בעד העיר, ולא ראינו את בנינו ואת נשינו. ויען המלך אותם לאמר: אם תשמעו בקולי לכל אשר אצוה אתכם ונתן ה' את העיר בידנו ולכדנו אותה, כי אם נלחמה אתם כמלחמה הראשונה אשר נלחמנו טרם מות קיקנוס ונפלו ממנו חללים רבים כבראשונה. ועתה הנה לכם עצה בדבר הזה, אם תשמעו בקולי ונתנה העיר בידינו. ויענו כל החיילים את המלך לאמור: כל אשר יצוה אדוני כן יעשו עבדיך.

ויאמר אליהם משה: עברו וקראו קול בכל המחנה אל כל העם לאמר: כה אמר המלך, לכו היערה והבאתם מבני החסידה, איש אפרוחו בידו, וכל איש אשר יעבור את דבר המלך ולא יביא אפרוחו ומת, וכל אשר לו יקח המלך. והיה בהביאכם אותם והיו אתכם למשמרת, וגדלתם אותם עד גדלם, ולמדתם אותם לטוש כדרך בני הנץ. וישמעו כל בני כוש את דברי

משה, ויעבירו קול במחנה לאמר: אליכם בני כוש, במצות המלך לכו לכם יחד היערות ותפשתם לכם מבני החסידה איש אפרוחו בידו, והבאתם לכם, וכל איש אשר ימרה את דבר המלך ומת, ולקח המלך את כל אשר לו. ויעשו כל העם כדבר הזה, וילכו להם היערה ויעלו על הברושים ויתפשו להם איש אפרוחו בידו, כל בני החסידה, ויביאו אותם בערב. ויגדלו במצות המלך וילמדום לטוש כפני הנץ, ככל אשר צוה המלך עשו כן כל בני כוש.

ויהי כאשר גדלו בני החסידה, ויצו המלך להרעיבם שלשת ימים, ויעשו כל העם כן. ויהי ביום השלישי ויאמר להם המלך: התחזקו והייתם לבני חיל ולבשו איש כלי מלחמתו וחגרו איש חרבו עליו ורכבו איש סוסו ולקחתם לכם איש אפרוחו בידו, ונקומה ונלחמה על העיר מן המקום אשר שם הנחשים. ויעשו כל העם כדבר המלך. ויקחו איש אפרוחו בידו וילכו. ויהי בהגיעם אל מקום הנחשים ויאמר אליהם המלך: שלחו איש אפרוחו על הנחשים. וישלחו איש אפרוחו כדבר המלך, וירוצו בני החסידה על הנחשים ויאכלום כולם, וישביתו אותם מן המקום ההוא. ויראו המלך והעם כי נשבתו כל הנחשים מן המקום ההוא, ויריעו כל העם תרועה גדולה. ויגשו וילחמו על העיר ויתפשוה וילכדוה ויבואו העירה. וימותו ביום ההוא מעם העיר אלף ומאה איש, כל יושבי העיר, ומעם המצור לא מת אחד. ויבואו כל בני כוש איש איש אל ביתו ואל אשתו ואל בניו ואל כל אשר לו.

ובלעם הקוסם, בראותו כי נלכדה העיר, ויפתח השער וינוסו הוא ושני בניו ושמונת אחיו, וישובו מצרימה אל פרעה מלך מצרים, הם המה החרטומים והמכשפים הכתובים בספר התורה העומדים נגד משה בהביא ה' על מצרים את כל המכות.

וילכוד משה את העיר בחמתו, ויושיבוהו בני כוש על כסא המלוכה תחת קיקנוס מלך כוש. וישימו את כתר המלכות בראשו, ויתנו לו את אדוניה המלכה הכושית אשת קיקנוס לאשה. ויירא משה את ה' אלהי אבותיו ולא בא אליה ולא פנה

אליה את עיניו, כי זכר משה את אשר השביע אברהם את אליעזר עבדו לאמר, לא תקח לבני ליצחק אשה מבנות כנען, וגם את זה עשה יצחק בברוח יעקב מפני אחיו, אשר צוהו לאמר, לא תקח אשה מבנות כנען ולא תתחתן בכל בני חם, כי ה' אלהינו נתן את חם בן נח ואת בניו ואת כל זרעם לעבדים לבני שם ולבני יפת ולזרעם אחריהם עד עולם. על כן לא הפנה משה את לבו ואת עיניו אל אשת קיקנוס כל ימי מלכו על כוש. ויירא משה מפני ה' אלהיו כל ימיו, ויתהלך משה לפני ה' באמת בכל לבבו ובכל נפשו, לא סר משה מן הדרך הטובה כל ימי חייו. לא גטה מן הדרך אשר הלכו בה אברהם יצחק ויעקב ימין ושמאל. ויתחזק משה במלכות בני כוש וינהג את בני כוש במשפט כחכמתו, ויצליח משה במלכותו. וישמעו ארם ובני קדם בעת ההיא כי מת קיקנוס מלך כוש, ויפשעו ארם ובני קדם מתחת יד כוש בימים ההם. ויקבוץ משה את כל בני כוש, עם כבד מאד, כשלשים אלף איש, ויצא להלחם את ארם ואת בני קדם. וילכו בראשונה אל בני קדם, וישמעו כל בני קדם את שמעם ויצאו לקראתם ויערכו אתם מלחמה. ותחזק המלחמה על בני קדם, ויתן ה' את כל בני קדם ביד משה, ויפלו מהם חללים כשלוש מאות איש. ויתנו כל בני קדם עורף ויגוסו, וירדפו אחריהם משה ובני כוש ויכניעו אותם תחת ידם ויתנו להם מס כמשפטם.

ויעבור משה וכל העם אשר אתו משם אל ארץ ארם למלחמה. ויצאו אנשי ארם גם הם לקראתם וילחמו בם ויתנם ה' ביד משה ויפלו חללים רבים מאנשי ארם. ויכנעו ארם גם הם לפני משה ולפני כוש, ויתנו מס גם הם כמשפטם. ויכנע משה את ארם ואת בני קדם תחת יד בני כוש, ויפן וישב משה וכל העם אשר אתו ארץ כוש. ויתחזק משה במלכות בני כוש ויהי ה' אתו, וייראו מפניו כל בני כוש.

ויהי מקץ שנים וימת שאול מלך אדום, וימלוך תחתיו בעל חנן בן עכבור. בשנת שש עשרה שנה למלכות משה על כוש מלך בעל חנן בן עכבור בארץ אדום על כל בני אדום שלשים

ושמונה שנה. בימיו פשע מואב מתחת יד אדום אשר היו תחת אדום מימי הדד בן בדד המכה אותם ואת מדין ויכניע את מואב תחת יד אדום. ויהי כמלוך בעל חנן בן עכבור על בני אדום פשעו כל בני מואב מתחת יד אדום.

ואנגיאס מלך אפריקה מת בימים ההם, וימלוך אודרובל בנו תחתיו. ובימים ההם מת יאניוש מלך בני כתים, ויקברוהו בהיכלו אשר בנה לו בבקעת כנפיא למושב, וימלוך תחתיו לטיאנוס. בשנת עשרים ושתים שנה למלכות משה על בני כוש מלך לטיאנוס על כל בני כתים ארבעים וחמש שנים. ויבן לו גם הוא מגדל גדול ועצום מאד, ויבן בתוכו היכל גאה למושבו להתנהג במלכותו כמשפט. בשנת שלש למלכו העביר קול לכל חכמיו, ויעשו לו אניות הרבה. ויקבוץ לטיאנוס את כל חילו ויבואו באניות וילכו להלחם עם אודרובל ועם חילו. ויתחזק לטיאנוס על אודרובל. וילכוד לטיאנוס מאת אודרובל את תעלת המים אשר הביא אנגיאס אביו מאת בני כתים בקחתו את יאניה בת עוצי לאשה. ויהרוס לטיאנוס את גשר התעלה ההיא, ויכה את כל חיל אודרובל מכה רבה מאד. ויתחזקו יתרי גבורי אודרובל וימלא לבם קנאה ויחפצו במות ויערכו עוד מלחמה עם לטיאנוס מלך כתים. ותחזק המלחמה על כל אנשי אפריקה, ויפלו כולם חללים לפני לטיאנוס ועמו, ויפול גם אודרובל המלך במלחמה ההיא. ולאודרובל המלך בת יפה מאד ושמה אושפיזיונה. וירקמו כל אנשי אפריקה את צלמה על בגדיהם מרוב יופיה וטוב מראיה. ויראו אנשי לטיאנוס את אושפיזיונה בת אודרובל ויהללו אותה אל לטיאנוס מלכם. ויצו לטיאנוס ויביאנה אליו, ויקח לטיאנוס את אושפיזיונה לאשה, ויפן וישב אל דרכו כתימה.

ויהי אחרי מות אודרובל בן אנגיאס, בשוב לטיאנוס מהמלחמה אל ארצו, ויקומו כל יושבי אפריקה ויקחו את אניבל בן אנגיאס אחי אודרובל הקטן ממנו, וימליכו אותו תחת אחיו על כל ארץ אפריקה. ויהי במלכו, ויתיעץ ללכת כתימה להלחם את בני כתים לנקום את נקמת אודרובל אחיו ואת נקמת יושבי

אפריקה, ויעש כן. ויעש אניות הרבה, ויבא בהם עם כל חילו, וילך כתימה. וילחם אניבל את בני כתים ויפלו בני כתים חללים לפני אניבל וחילו, וינקום אניבל את נקמת אחיו. וילחם אניבל עם בני כתים שמונה עשרה מלחמה, וישב אניבל בארץ כתים, ויחן עליה ימים רבים, ויכה אניבל בבני כתים מכה רבה מאד ויהרוג את גדוליהם ואת שריהם, ומיתר העם הכה כשמונים אלף איש. ויהי מקץ ימים רבים ושנים ויפן וישב אניבל אל ארצו אפריקה, וימלוך לבטח באפריקה תחת אחיו. בעת ההיא, בשנת מאה ושמונים שנה לרדת ישראל מצרימה, יצאו אנשים גבורי חיל ממצרים, שלשים אלף רגלי מבני ישראל, ויהי כולם משבט יוסף, מבני אפרים בן יוסף, כי אמרו כי תם הקץ אשר חק ה' על בני ישראל מימי קדם אשר דבר אל אברהם. ויתאזרו האנשים האלה, וישימו איש חרב על ירכו ואיש כלי מלחמתו עליו, ויבטחו בגבורתם, ויצאו יחד ממצרים ביד חזקה. ולא הוציאו אתם צדה לדרך, רק כסף וזהב, וגם לחם לאכול ביום ההוא לא הוציאו בידם כי אמרו לקחת את מחייתם מפלשתים במחיר, ואם לא — ולקחו מאתם בחזקה. והאנשים ההם גבורי חיל מאד מאד, אחד ירדוף אלף ושנים יניסו רבבה, ויבטחו בגבורתם וילכו יחד כאשר המה. וישימו פניהם ארץ גת, וירדו וימצאו רועי גת רועים את מקנה בני גת. ויאמרו אל הרועים: תנו לנו מהצאן במחיר לאכול, כי רעבים אנחנו כי לא אכלנו לחם היום. ויאמרו הרועים: הצאננו הם אם מקננו כי נתן לכם אף במחיר? ויגשו בני אפרים לקחתם בחזקה. ויצעקו רועי גת עליהם, ותשמע צעקתם למרחוק, ויצאו כל בני גת אליהם. ויראו בני גת את רעת בני אפרים, וישובו ויזעיקו את כל אנשי גת, ויחגרו איש כלי מלחמתו ויצאו אל בני אפרים למלהמה. ויערכו אתם בבקעת גת, ותהי המלחמה חזקה, ויכו אלה מאלה רבים ביום ההוא. ויהי ביום השני וישלחו בני גת אל כל ערי פלשתים לבוא אליהם לעזרה לאמר: עלו אלינו ועזרנו ונכה את בני אפרים אשר יצאו ממצרים, לקחת את מקננו, ולהלחם אתנו חנם.

ובני אפרים עיפה נפשם ברעב ובצמא, כי לא אכלו לחם שלשת ימים. ויצאו מכל ערי פלשתים לעזרת אנשי גת כארבעים אלף איש. ויערכו האנשים האלה את בני אפרים מלחמה, ויתן ה' את בני אפרים ביד פלשתים. ויכו את כל בני אפרים כל אשר יצאו ממצרים לא השאירו שריד, כי אם עשרה אנשים אשר ברחו ממערכת המלחמה, כי מאת ה' היתה הרעה הזאת אל בני אפרים כי מרו את פי ה' לצאת ממצרים טרם בא הקץ אשר חק ה' על ישראל מימי קדם. וגם מפלשתים נפלו הרבה, כעשרים אלף איש, וישאום אחיהם ויקברו אותם בעריהם. וישארו חללי בני אפרים נטושים בבקעת גת ימים רבים ושנים, ולא נתנו לקבורה, ותהי כל הבקעה מלאה עצמות אנשים. והאנשים אשר נמלטו מהמלחמה באו מצרימה ויגידו אל בני ישראל את כל הקורות אותם. ויתאבל אפרים אביהם עליהם ימים רבים, ויבואו אחיו לנחמו. ויבוא אל אשתו ותלד בן ויקרא את שמו בריעה, כי ברעה היתה בביתו.

ומשה בן עמרם עודנו מלך בארץ כוש בימים ההם, ויצליח במלכותו, וינהג את כל מלכות בני כוש במשפט בצדק ובתמים. ויאהבו כל בני כוש את משה כל ימי מלכו עליהם, וייראו כל יושבי ארץ כוש מלפניו יראה גדולה. ויהי בשנת הארבעים למלוך משה על כוש ומשה יושב על כסא המלוכה ואדניה המלכה לפניו וכל השרים יושבים סביבותיה, ותאמר אדניה המלכה לפני המלך והשרים: מה הדבר הזה אשר עשיתם כל בני כוש זה ימים רבים, הלא ידעתם כי ארבעים שנה אשר מלך זה על כוש, אלי לא קרב ואת אלהי בני כוש לא עבד. ועתה שמעו נא בני כוש, ולא ימלוך עליכם עוד זה אשר איננו מבשרכם. הנה מנכרוס בני גדל, והוא ימלוך עליכם, כי טוב לכם לעבוד את בן אדוניכם מעבוד איש נכרי, עבד מלך מצרים. וישמעו כל העם וכל השרים בני כוש את כל הדברים אשר דברה אדניה המלכה באזניהם, ויהי כל העם נכון עד הערב, וישכימו בבוקר וימליכו עליהם את מנכרוס בן קיקנוס מלך כוש. וייראו כל בני כוש משלוח ידם במשה, כי ה' עם משה

וכי זכרו בני כוש את השבועה אשר נשבעו למשה, על כן לא הריעו לו, אך נתנו כל בני כוש מתנות רבות אל משה וישלחוהו מאתם בכבוד גדול.

ויצא משה מארץ כוש וילך לדרכו, ויחדל ממלוך על כוש. ומשה בן שבע שנים וששים שנה בצאתו מארץ כוש, כי מה' היה הדבר כי בא הקץ אשר מימי קדם להוציא את ישראל מעוני בני חם. וילך משה מדִּינָה, כי ירא לשוב מצרימה מפני פרעה, וילך וישב על באר המים במדין. ותצאנה שבע בנות רעואל המדיני לרעות צאן אביהן. ותבאנה אל הבאר ותדלינה מים להשקות את צאן אביהן. ויבואו רועי מדין ויגרשום, ויקם משה ויושיען, וישק את הצאן. ותבאנה אל רעואל אביהן ותגדנה לו את אשר עשה להן משה. ותאמרנה: איש מצרי הצילנו מיד הרועים, וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן. ויאמר רעואל אל בנותיו: למה זה עזבתן את האיש? וישלח רעואל ויקחהו, ויביאהו עמו הביתה, ויאכל עמו לחם. ויספר משה לרעואל את אשר ברח ממצרים ואת אשר מלך על כוש ארבעים שנה, ואחרי כן לקחו הממלכה מידו וישלחוהו לשלום בכבוד ובמתנות.

ויהי כשמוע רעואל את דברי משה ויאמר רעואל בלבו: אתנה את זה אל בית הכלא וארצה בו את בני כוש, כי נוס נס הוא מפניהם. ויקחהו ויתנהו אל בית הסוהר. ויהי משה בבית הסוהר עשר שנים. ויהי בהיות משה בבית הסוהר ותחמול עליו צפורה בת רעואל ותכלכלהו לחם ומים כל הימים.

וכל בני ישראל עודם בארץ מצרים, עובדים את מצרים בכל בכל עבודה קשה, ויד מצרים הולך וקשה על בני ישראל בימים ההם. בעת ההיא הכה ה' את פרעה מלך מצרים וינגע ה' אותו בנגע הצרעת מכף רגלו ועד קדקדו מפני עבודת פרך בני ישראל היה הנגע הזה לפרעה מלך מצרים מאת ה' בעת ההיא, כי שמע ה' אל תפילת עמו בני ישראל, ותבוא אליו צעקתם מפני עבודתם הקשה. ובכל זאת לא שב אפו מהם ועוד יד פרעה נטויה על בני ישראל, ויקשה פרעה את ערפו לפני ה' ויכביד

עולו על כל בני ישראל וימרר את חייהם בכל עבודה קשה. ויהי כאשר נגע ה' את פרעה מלך מצרים וישאל את חכמיו ואת חרטומיו לרפאתו. ויאמרו לו חכמיו וחרטומיו, כי אם יותן מדם ילדים קטנים אל הנגע ההוא ונרפא לו. וישמע אליהם פרעה, וישלח סריסיו גושנה אל בני ישראל לקחת ילדיהם הקטנים, וילכו סריסי פרעה ויקחו ילדי בני ישראל מחיק אמותם בחזקה ויביאום אל פרעה יום יום, ילד ליום ילד ליום, וישחטום הרופאים ויתנו אל הנגע ככה יעשו כל הימים. ויהי מספר הילדים אשר שחט פרעה שלש מאות ושבעים וחמישה ילדים. ולא שמע ה' אל רופאי מלך מצרים, ויהי הנגע הולך וחזק ורב מאד. ויהי פרעה בחולי הנגע ההוא עשר שנים, ולב פרעה הולך וקשה על בני ישראל.

ויהי מקץ עשר שנים ויוסף ה' לפרעה מלך מצרים שבר על שבר ומכה על מכה, ויכהו ה' בשחין רע וחולי הבטן, ויהפך הנגע ההוא לשחין רע. בעת ההיא באו שני סריסי פרעה מארץ גושן אשר שם בני ישראל, ויבואו בית פרעה ויאמרו לו: ראו ראינו את בני ישראל רפו מעבודתם ויתעצלו במלאכה. ויהי כשמוע פרעה את דברי סריסיו ויחר אף פרעה על בני ישראל מאד, כי נעצב מאד מכאב בשרו, ויען ויאמר: אך עתה הנה כאשר ידעו בני ישראל כי חולה אנכי וישובו וילעגו עלינו. ועתה מהרו ואסרו לי המרכבה ואלכה לי גושנה ואראה את לעג בני ישראל אשר הם מלעיבים ומלעיגים עלי. ויאסרו לו עבדיו המרכבה ויקחוהו וירכיבו אותו על הסוס, כי לא יכול לרכוב. ויקח עמו עשרים פרשים ועשרה רגלי, וילך אל בני ישראל גושנה. ויהי בלכתם עד קצה מצרים ויעבור סוס המלך במקום צר וגבוה במשעול הכרמים, גדר מזה וגדר מזה, ועומק הארץ והשפלה מזה, וימהרו וירוצו הסוסים במקום ההוא, וידחקו זה את זה וידחקו הסוסים את סוס המלך ויפול סוס המלך אל העומק והשפלה, והמלך רוכב עליו. ויהי בגפלו ותהפך המרכבה על פני המלך, וישב הסוס על המלך, ויצעק המלך כי נכאב בשרו מאד, ויקרע בשר המלך עליו ותשברנה עצמותיו

ולא יכול לרכוב. כי מאת ה' היה דבר הזה אליו, כי שמע ה' את צעקת עמו בני ישראל ואת עניים. וישאווהו עבדיו על שכמם מעט זה ומעט זה, וישיבו אותו מצרימה, וישובו גם הפרשים אשר עמו מצרימה. וישכיבו את המלך במטתו, וידע המלך כי בא קיצו למות, ותבוא אלפרענית המלכה אשתו, ותבך לפני המלך, ויבך המלך עמה בכי גדול. ויבואו כל שריו ועבדיו ביום ההוא, ויראו את המלך ברעה ההיא, ויבכו עמו בכי גדול. ויוועצו שרי המלך וכל יועציו את המלך להמליך תחתיו בארץ את אשר יבחר מבניו. ולמלך שלשה בנים ושתי בנות אשר ילדה לו אלפרענית המלכה אשתו, ומלבד בני הפילגשים אשר למלך. ואלה שמותם: הבכור עתרי ומשנהו אדיק, והשלישי מוריון, ואחיותיהם שם הגדולה בתיה והקטנה עכוזיה. ויהי עתרי בכור המלך איש שוטה ומבוהל ונמהר בכל דבריו, ואדיק, היה איש ערום וחכם מאד ויודע כל חכמת מצרים, ואולם רע בתואר מאד ועב בשר וקצר קומה מאד, ויהי ארכו אמה וזרת. ויהי כראות המלך את אדיקם בנו ערום וחכם בכל דבר, וישם המלך בלבו להמליכו תחתיו אחרי מותו. ויקח לו אשה את גדידה בת אבילט והוא בן עשר שנים, ותלד לו ארבעה בנים. וילך הוא אחרי כן ויקח שלש נשים וילד שמונה בנים ושלש בנות. ויחזק החולי על המלך מאד, ויבאש בשרו כבשר החלל המושלך על פני השדה בעת הקיץ לחום השמש. וירא המלך כי חזק עליו חליו מאד, ויצו ויקחו לו את אדיקם בנו וימליכוהו תחתיו בארץ. ויהי מקץ שלשת ימים וימת המלך בבושת וכלימה ובחרפה. וישאווהו עבדיו ויקברוהו בקברי מלכי מצרים בצוען מצרים. ולא חנטוהו כמשפט המלכים, כי הבאיש בשרו מאד ולא יכלו לגשת אליו לחנוט אותו מפני הריח, ויקברוהו בבהלה, כי מאת ה' היתה הרעה הזאת אליו, כי שילם לו ה' רעה כרעתו אשר עשה לישראל בימיו. וימת בבהלה ובחרפה.

וימלוך אדיקם בנו תחתיו, בן עשרים שנה אדיקם במלכו על מצרים, ארבע שנים מלך. בשנת מאתים ושש שנים לרדת ישראל מצרים מלך אדיקם על מצרים. ולא האריך ימים על

ממלכתו על מצרים כאשר האריכו אבותיו במלכותם, כי מלול אביו ארבע ותשעים שנה מלך במצרים, אך חלה עשר שנים וימת כי הרשיע מאד לפני ה'. ויקראו כל מצרים את שם אדיקם פרעה, כשם אבותיו, כמשפטם לעשות במצרים. וכל חכמי פרעה קראו את שם אדיקם אכוז, כי היה קצר מאד, כי אכוז יקראו לקצר בלשון מצרים. ואדיקם היה רע בתארו מאד, ויהי בו אמה וזרת, ותהי לו זקן גדולה ותגיע עד קרסולי רגליו. וישב פרעה על כסא אביו למלך על מצרים, וינהג את מלכות מצרים בחכמתו. ויהי במלכו וירשע מאביו ומכל המלכים אשר היו לפניו, ויכביד את עולו מאד על בני ישראל. וילך עם עבדיו גושנה אל בני ישראל ויחזק עליהם העבודה. ויאמר אליהם: כלו מעשיכם דבר יום ביומו ואל תרפינה ידיכם מעבודתנו מהיום והלאה כאשר עשיתם בימי אבי.

וישם על ישראל שוטרים מבני ישראל, ועל השוטרים שם נוגשים מעבדיו. וישם עליהם מתכונת הלבנים ליום לעשות כמספר ההוא יום יום, ויפן וישב מצרימה. בעת ההיא צוו נוגשי פרעה את שוטרי בני ישראל על פי פרעה לאמר: כה אמר פרעה, עבדו את עבודתכם דבר יום ביומו וכלו מעשיכם ואת מתכונת הלבנים ליום תשמורו, לא תגרעו דבר, והיה אשר תגרעו מלבניכם יום יום ושמתי את ילדיכם הקטנים תחתיהם. ויעשו כן נוגשי פרעה בימים ההם כאשר צוה אליהם פרעה. והיה בכל עת אשר יחסר אל בני ישראל ממתכונת הלבנים יום יום, והלכו נוגשי פרעה אל נשי בני ישראל ולקחו מספר הנגרע מהלבנים מילדי בני ישראל הקטנים ולקחו אותם בחזקה מבין ברכי אמותם וישימו אותם תחת הלבנים בבנין, ואבותם ואמותם צועקים עליהם ובוכים בשמעם את קול בכית ילדיהם בקיר הבנין. ויתחזקו הנוגשים על ישראל לתת ישראל את בניהם בבנין, וישם האיש את בנו בקיר ויתן עליו חומר ועיניו בוכות עליו ודמעותיו יורדות על בנו. ויעשו כן נוגשי פרעה אל ילדי ישראל ימים רבים ואין חומל אל ילדי בני ישראל. ויהי מספר כל הילדים המומתים בבנין מאתים ושבעים

ילדים, ומהם אשר בנו עליהם תחת הלבנים אשר חסרו לאבותם, ומהם אשר משכו אותם מתים מהבנין.

ותחזק ותכבד העבודה על בני ישראל בימי אדיקם מהעבודה אשר עבדו בימי אביו, ויאנחו בני ישראל יום יום מהעבודה הקשה אשר עליהם, כי אמרו, הנה במות פרעה וקם בנו והקל מעלינו העבודה. אך הם מחזקים עליהם את העבודה האחרונה מן הראשונה, ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. וישמע אלהים את קול בני ישראל ואת נאקתם בימים ההם, ויזכור אלהים להם את בריתו אשר כרת את אברהם את יצחק ואת יעקב. וירא אלהים את סבלות בני ישראל ואת עבודתם הקשה עליהם בימים ההם ויאמר להצילם.

ומשה בן עמרם עודנו כלוא בבור בימים ההם, בבית רעואל המדיני וצפורה בת רעואל מכלכלתהו לחם בסתר יום יום. ויהי משה כלוא בבית רעואל בבור עשר שנים. ויהי מקץ עשר שנים, היא השנה הראשונה למלוך פרעה על מצרים תחת אביו, ותאמר צפורה אל רעואל אביה: האיש העברי אשר אסרת זה עשר שנים בבית הסוהר ואין דורש ואין מבקש אותו, ועתה אם טוב בעיניך אבי נשלחה נא ונראה אם חי ואם מת הוא. ואביה לא ידע כי היא כלכלתהו. ויען רעואל אביה ויאמר אליה: הנהיה כדבר הזה להעצר הגבר בבית הכלא עשר שנים ולא יאכל ויחיה? ותען צפורה את אביה לאמר: הלא שמעת אדוני כי אלהי העברים גדול ונורא הוא ומפליא להם בכל עת, הוא אשר הציל את אברהם מאור כשדים ואת יצחק מחרב אביו ואת יעקב ממלאך ה' בהאבקו עמו במעבר יבוק. וגם עם האיש הזה רבות עשה, ויציל אותו מיאור מצרים ומחרב פרעה ובני כוש, וגם מן הרעב יכול להצילו ולהחיותו. וייטב הדבר בעיני רעואל, ויעש כדבר בתו, וישלח אל הבור לראות מה נעשה במשה. וירא והנה האיש משה חי בבור, עומד על רגליו ומשבח ומתחנן אל אלהי אבותיו. ויצו רעואל ויוציאו את משה מן הבור, ויגלחו לו וישנה את בגדי כלאו ויאכל לחם.

ויהי אחרי כן וירד משה אל גנת רעואל אשר אחרי הבית ויתפלל שם אל ה' אלהיו אשר עשה אתו נפלאות רבות. ויהי בהתפללו ויבט נגדו והנה מטה ספיר מוצב ארצה, והוא נטוע בתוך הגנה. ויקרב אל המטה וירא והנה חקוק בו שם ה' אלהים צבאות, כתוב ומפורש על המטה. ויקראהו, וישלח את ידו, ויתלש כהתלש יער עץ מסבכו, ויהי למטה בכפו. והמטה הזה הוא המטה הנברא בה כל מפעלות אלהינו אחרי בראו שמים וארץ וכל צבאם, ימים ונהרות וכל דגתם. ויהי בהגרש אלהים את האדם מגן עדן ויקח את המטה בידו ויצא ויעבוד את האדמה אשר לוקח משם. ויגע המטה עד נוח, וינתן אל שם, ואל תולדותיו, עד געתו אל יד אברהם העברי. ויהי בתת אברהם את כל אשר לו ליצחק בנו נתן אליו גם את המטה הזה. ויהי בברוח יעקב פדנה ארם ויקח אותה בידו, ויהי בשובו אל אביו נטוש לא נטשו. וגם ברדתו מצרימה ויקח אותו בידו, ויתנהו אל יוסף, שכם אחד על אחיו, כי בחזקה לקח אותו יעקב מיד עשו אחיו. ויהי אחרי מות יוסף ויבואו שרי מצרימה בית יוסף, ויגע המטה אל יד רעואל המדיני, ויהי בצאתו ממצרים ויקח אותו בידו ויטעהו בתוך גנתו. ויבחנו כל גבורי קינים לתלוש אותו בבקשם לקחת את צפורה בתו ולא יכולו. וישאר המטה ההוא נטועה בתוך גנת רעואל עד בוא אשר לו המשפט ויקחהו.

ויהי כראות רעואל את המטה ביד משה ויתמה על ככה, ויתן את צפורה בתו לאשה. בעת ההיא מת בעל חנן בן עכבור מלך אדום, ויקבר בביתו בארץ אדום. ויהי אחרי מותו וישלחו בני עשו ארץ ארם, ויקחו משם איש מעיר אשר בארם ושמו הדר, וימליכו אותו עליהם תחת בעל חנן מלכם. וימלוך הדר על בני אדום ארבעים ושמונה שנה. ויהי במלכו ויוועץ להלחם את בני מואב להשיבם תחת יד בני עשו כראשונה, ולא יכול, כי שמעו בני מואב את הדבר הזה ויקומו וימהרו וימליכו עליהם מלך מאחיהם. ויתקבצו אחרי כן בעם רב וישלחו אל בני עמון אחיהם לעזורם להלחם את הדר מלך אדום. וישמע

הדר את הדבר אשר עשו בני מואב ויירא מאד מפניהם ויחדל להלחם אתם.

בימים ההם לקח משה בן עמרם במדין את צפורה בת רעואל המדיני לאשה. ותלך צפורה בדרכי נשי בני יעקב, לא חסרה דבר מצדקת שרה, רבקה רחל ולאה. ותהר צפורה ותלד בן ויקרא את שמו גרשום, כי אמר: גר הייתי בארץ נכריה. רק לא מל את בשר ערלתו בגזרת רעואל חותנו. ותהר עוד ותלד בן וימל את בשר ערלתו ויקרא את שמו אליעזר, כי אמר משה כי אלהי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה.

ופרעה מלך מצרים החזיק העבודה מאד על בני ישראל בימים ההם, ויוסף להכביד עולו על בני ישראל. ויצו ויעבירו קול במצרים לאמר: לא תוסיפון לתת תבן לבן לעם ללבנים, הם ילכו וקוששו להם תבן מאשר ימצאו. וגם את מתכונת הלבנים אשר יעשו ליום יתנו, לא יגרעו מהם דבר, כי נרפים הם בעבודתם. וישמעו בני ישראל את הדבר הזה ויתאבלו ויאנחו ויצעקו אל ה' במר נפשם. וישמע ה' את צעקת בני ישראל, וירא את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם, ויקנא ה' על עמו ועל נחלתו, וישמע את קולם, ויאמר להוציאם מעוני מצרים לתת להם ארץ כנען לאחוזתה.

ובימים ההם ומשה היה רועה את צאן רעואל המדיני חותנו אחרי מדבר סין, והמטה אשר לקח מאת חותנו בידו. ויהי היום ויברח למשה גדי עזים מן הצאן, וירדוף משה אחריו ויבוא עד הר האלהים חורבה. ויהי בבואו חורבה וירא אליו ה' שם בסנה וימצא את הסנה בוער באש רק האש לא שלטה בסנה לשרפו. ויתמה משה מן המראה הזה, מדוע לא יבער הסנה, ויגש לראות את הדבר הנורא הזה. ויקרא ה' אל משה מתוך האש, ויצוהו לרדת מצרימה אל פרעה מלך מצרים לשלח את בני ישראל מעבודתו. ויאמר ה' אל משה: לך שוב מצרימה, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך, ודברת אל פרעה לשלח את ישראל מארצו. ויורהו ה' לעשות אותות ומופתים במצרים לעיני פרעה ולעיני עבדיו למען יאמינו כי שלח אותו ה'.

וישמע משה לכל אשר צוהו ה', וישב אל חותנו ויגד לו הדבר, ויאמר לו יתרו: לך לשלום. ויקם משה ללכת מצרימה, ויקח עמו את אשתו ואת בניו. ויהי בדרך במלון וירד מלאך האלהים ויבקש ממנו תואנה, ויאמר להמיתו על דבר בנו בכורו אשר לא מל אותו ויעבור על הברית אשר כרת ה' את אברהם, כי שמע משה אל דברי חותנו אשר דבר אליו לבלתי מול את בנו בכורו, ועל כן לא מל אותו. ותרא צפורה את מלאך ה' מבקש תואנה ממשה, ותדע כי בעבור אשר לא מל את גרשום בנה היה הדבר הזה לילד. ותמהר צפורה ותקח מחדודי הצורים אשר שמה ותמל את בנה, ותמלט את אישה ואת בנה מיד מלאך האלהים.

ואהרן בן עמרם אחי משה היה במצרים הולך על שפת היאור ביום ההוא. וירא אליו ה' במקום ההוא, ויאמר אליו: לך נא לקראת משה המדברה, וילך ויפגשו בהר האלהים וישק לו. וישא אהרן את עיניו וירא את צפורה אשת משה וילדיה, ויאמר אל משה: מי אלה לך? ויאמר לו משה: אשתי ובני הם אשר נתן לי אלהים במתן. וירע לאהרן הדבר על אודות האשה וילדיה. ויאמר אהרן אל משה לשלח את האשה ואת ילדיה ללכת בית אביה. וישמע משה אל דברי אהרן, ויעש כן. ותשב צפורה ובניה וילכו בית רעואל וישבו שם עד עת פקוד ה' את עמו ויוציאם ממצרים מיד פרעה.

ומשה ואהרן באו מצרימה אל עדת בני ישראל וידברו אליהם את כל דברי ה', וישמח העם שמחה גדולה מאד. וישכימו משה ואהרן ממחרת, וילכו עד בית פרעה, ומטה האלהים לקחו בידם. ויהי בבואם אל שער המלך ושני כפירי אריות סגורים שם בכבלי ברזל, ואין איש יוצא ובא מפניהם, לבד מאשר יצוה המלך לבוא. ויבואו אתם המלחשים ויסירו הכפירים בלחשיהם ויביאוהו למלך. וימהר משה וינף את המטה על הכפירים, ויתירם, ויבואו משה ואהרן בית המלך. וגם הכפירים באו אתם בשמחה וירדפו אחריהם וישמחו כאשר ישמח הכלב אל אדוניו בבואו מן השדה. ויהי כראות פרעה את הדבר הזה

ויתמה על ככה, ויבהל מאד מפני השמועה, כי היה תארם כתואר בני האלהים.

ויאמר פרעה אל משה ואל אהרן: מה תחפצו? ויענוהו לאמר: ה' אלהי העברים שלחנו אליך לאמר, שלח את עמי ויעבדוני. ויהי כשמוע פרעה את דבריהם ויירא מאד מפניהם, ויאמר אליהם: לכו היום ובאתם אלי למחר ויעשו כדבר המלך. ויהי בלכתם וישלח פרעה ויקרא אל בלעם הקוסם ואליניס וימכרום בניו ואל כל המכשפים והחרטומים והיועצים אשר למלך, ויבואו כולם וישבו לפני המלך. ויספר להם המלך את כל הדברים אשר דברו אליו משה ואהרן אחיו. ויאמרו החרטומים אל המלך: ואיך באו אליך האנשים מפני הכפירים האסורים בשער ויאמר המלך: כי הניפו מטיהם על הכפירים ויתירום ויבואו אלי, וגם הכפירים שמחו לקראתם כשמוח הכלב לקראת אדוניו. ויען בלעם בן בעור הקוסם את המלך לאמר: אין אלה כי אם מכשפים כמונו. ועתה שלח נא בעדם ויבואו ונבחנה אותם. ויעש המלך כן.

ויהי בבקר וישלח פרעה אל משה ואל אהרן לבוא לפני המלך. ויקחו את מטה האלהים ויבואו אל המלך וידברו לו לאמר: כה אמר ה' אלהי העברים, שלח את עמי ויעבדוני. ויאמר אליהם המלך: ומי יאמין לכם כי שלוחי אלהים אתם ועל פיו באתם אלי, עתה תנו לכם מופת ואות בדבר הזה, ואז יאמנו דבריכם אשר תדברו. וימהר אהרן וישלך את המטה מידו לפני פרעה ולפני עבדיו, ותשב המטה לתנין. ויראו החרטומים את הדבר הזה ויעשו גם הם החרטומים כן, וישליכו איש מטהו ארצה ויהיו לתנינים. וישא תנין מטה אהרן את ראשו, ויפתח את פיו לבלוע את תניני מטות המכשפים. ויען בלעם הקוסם ויאמר: מימי קדם היה הדבר הזה אשר יבלע תנין את רעהו, ואשר יבלעו בני הים איש את רעהו; ועתה השיבהו נא למטה כבראשונה ונשיבה גם אנחנו את מטותינו כבראשונה, והיה אם בלע מטך את מטותינו וידענו כי רוח אלהים בך, ואם אין, הנה חרש אתה כמונו. וימהר אהרן וישלח

ידו ויחזק בזנב התנין ויהי למטה בכפו. ויעשו גם החרטומים כן במטותם ויחזיקו איש בזנב תנינו ויהיו למטות כבראשונה. ויהי בשובם למטות ויבלע מטה אהרן את מטותם. ויהי כראות המלך את הדבר הזה ויצו להביא את ספר הזכרונות אשר למלכי מצרים, ויביאו ספר הזכרונות דברי הימים אשר למלכי מצרים אשר כל אלילי מצרים כתובים בו, ויקראו לפני המלך. ויהי בהקרא ספר אלילי מצרים לפני פרעה, כי אמר למצוא בו שם ה' ומה הוא, ולא מצא. ויאמר פרעה אל משה ואל אהרן: הנה לא מצאתי את שם אלהיכם כתוב בספר הזה ואת שמו לא ידעתי. ויענו יועצי פרעה וחכמיו את המלך לאמר: שמענו כי אלהי העברים בן חכמים הוא, בן מלכי קדם. ויפן פרעה אל משה ואל אהרן ויאמר אליהם: לא ידעתי את ה' אשר אמרתם וגם את עמו לא אשלח.

ויענו ויאמרו אל המלך: ה' אלהי האלהים שמו ויקרא עלינו שמו מימי אבותינו, וישלחנו לאמר: לכו אל פרעה ואמרתם אליו, שלח עמי ויעבדוני. ועתה שלח נא אותנו ונלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה לו, כי מימי רדת יעקב מצרימה לא לקח מידינו עולה ומנחה וזבת. ואם אינך משלח אותנו יחרה אפו עליך והכה את מצרים בדבר או בחרב. ויאמר פרעה אליהם: ספרו נא לי את כוחו ואת גבורתו. ויאמרו לו: הוא ברא את השמים ואת הארץ, ימים וכל דגתם, יוצר אור ובורא חושך, ממטיר ארץ ומרויה ויציץ בה צמח ודשא, בורא אדם ובהמה וחיתו יער ועוף השמים ודגי הים, ועל פיו יחיו וימותו. והלא הוא ברא אותך ברחם אמך ויתן בך רוח חיים, ויגדלך ויושיבך על כסא מלכות מצרים. והוא יקח את רוחך ואת נפשך ממך וישיב אותך אל האדמה אשר לוקחת משם.

ויחר אף המלך בדבריהם, ויאמר אליהם: ומי בכל אלהי העמים אשר יוכל לעשות כן לי יאורי ואני עשיתני. ויגרש אותם מלפניו, ויצו להכביד עבודת מצרים על ישראל מתמול שלשום. ומשה ואהרן יצאו מאת פני פרעה ויראו את בני ישראל ברעה כי הכבידו עליהם נוגשי פרעה את העבודה מאד.

וישב משה אל ה' ויאמר: למה הרעות לעמך, כי מאז באתי לדבר אל פרעה את אשר שלחתני, והרע לבני ישראל מאד. ויאמר ה' אל משה: הנך רואה כי ביד חזקה ובמכות נמרצות ישלח פרעה את בני ישראל מארצו, וישבו משה ואהרן בקרב אחיהם בני ישראל במצרים, ובני ישראל מררו המצרים את חייהם בעבודה קשה אשר הכבידו אליהם עוד.

פרק עשרים

יציאת מצרים

ויהי מקץ שנתים ימים ויוסף ה' וישלח את משה אל פרעה להוציא את בני ישראל לשלחם מארץ מצרים. וילך משה ויבוא בית פרעה וידבר אליו את דברי ה' אשר שלחו, ולא אבה פרעה לשמוע בקול ה', ויעורר האלהים את גבורתו במצרים על פרעה ועל עבדיו, ויך אלהים את פרעה ואת עמו במכות רעות וגדולות עד מאד. וישלח ה' ביד אהרן ויהפוך את כל מימי מצרים לדם, ואת כל יאוריהם ואת נהרותם. והיה בבוא המצרי לשתות ולשאוב מים, והביט אל כדו והנה כל המים נהפכו לדם. ובבואו לשתות בכוסו והיו המים אשר בכוס לדם. וגם בלוש האשה את קמחה ובבשלה את תבשילה ויהיו מראיהם למראה הדם. וישלח ה' עוד וישרוף כל מימיהם צפרדעים, ויבואו כל הצפרדעים בית מצרים. ויהי בשתות כל המצרים מים ותמלאנה בטנם צפרדעים ותקרקרנה במעיהם הם כאשר תקרקרנה בהיותם ביאורה. וגם כל מי משתיהם ומי תבשילם שבו לצפרדעים וגם בשכבם על מטתם ויזיעו כל זיעתם צפרדעים. בכל זאת לא שב אף ה' מהם ועוד ידו נטויה על כל מצרים להכותם מכה גדולה.

וישלח ה' ויך את עפרם לכנים, ותהי הכנם במצרים ברום שתי אמות הארץ. וגם על בשר האדם והבהמה היו הכנים הרבה מאד בכל יושבי מצרים. וגם על המלך והמלכה שלח ה' את הכנים וייצר למצרים מאד מפני הכנים. בכל זאת לא שב אף ה' ועוד ידו נטויה על מצרים. וישלח ה' במצרים את

כל חית השדה, ויבואו וישחיתו את כל מצרים ואת האדם והבהמה והעץ וכל אשר למצרים. וישלח ה' נחש שרף ועקרב גם עכבר וחולד וצב עם זוחלי עפר, זבוב וצרעה פרעוש ופשפש ויתוש וכל ערוב למינהו, וכל שרץ ובעל כנף למינהו באו מצרימה ויריעו למצרים מאד. ויבואו הפרעושים והזבובים בעיני כל מצרים ובאזניהם. וגם הצרעה באה עליהם ותגרשם, ויבואו מפניה חדר בחדר ותרדוף אחריהם. ויהי בהחבא מצרים מפני הערוב וינעלו דלתותיהם אחריהם, ויצו האלהים את הסילונית אשר בים ותעלה ותבוא מצרימה. ולה אמות ארוכות, עשר אמות באורך אמת איש, ותעל הגגות ותגל את התקרה ואת המעזיבה ותחתכם. ותשלח אמתה הביתה ותסר את המנעול ואת הבריח ותפתח את בתי מצרים. ואחרי כן יבואו הערוב בית מצרים, וישחית הערוב את מצרים וייצר להם מאד. בכל זאת לא שב אף ה' ממצרים ועוד ידו נטויה עליהם. וישלח אלהים את הדבר, ויבוא דבר במצרים בסוסים בחמורים ובגמלים בבקר ובצאן ובכל האדם. ויהי בהשכים כל מצרים בבקר להוציא מקניהם לרעות וימצאו את כל מקניהם כי מתו, ולא נותר ממקנה כל מצרים זולתי אחד מעשר, וממקנה בני ישראל אשר בגשן לא מת אחד. וישלח אלהים דלקת אש בבשר מצרים ויבקע את בשרם ויהי לשחין רע בכל מצרים מכף רגלם ועד קדקדם. ותהיינה בכל בשרם אבעבועות רבות, ויזב בשרם מעליהם עד כי נמקו ויבאשו. בכל זאת לא שב אף ה' ועוד ידו נטויה על מצרים כולה.

וישלח ה' ברד כבד מאד ויך את גפנם וישבר את עץ פרים ויבש אותם ויכלו עליהם. וגם כל ירק עשב יבש ואבד כי אש מתלקחת ירדה בתוך הברד, על כן כלה הברד והאש את הכל. וגם האדם והבהמה הנמצאים חוצה מתו מלהבי אש וברד, וכל הכפרים נתשו. וישלח ה' ויבא ארבה כבד מצרימה, חסיל וסלעם וחרגול וחרגב וכל הארבה למינהו, ויאכל את אשר השאיר הברד. אז שמחו כל מצרים בארבה, ואף כי אכל כל תגובת השדה ויצודו מצרים מהארבה לרוב מאד וימלחום

למאכל. ויהפוך ה' רוח ים חזק מאד וישא את כל הארבה, וגם את המלוחים, ויתקעו ימה סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים. וישלח אלהים חושך במצרים ותחשך כל ארץ מצרים ופתרוס שלשת ימים עד אשר לא יראה אדם את ידו בשומה אל פיו. בעת ההיא מתו רבים מעם ישראל את אשר מרדו בה' ולא שמעו אל משה ואל אהרן ולא האמינו בהם כי אלהים שלחם, ויאמרו לא נצא ממצרים פן נמות ברעב במדבר שממה ולא אבו לשמוע בקול משה. ויגוף ה' אותם בשלושת ימי החושך ויקברום ישראל בימים ההם לבלתי דעת בהם יושבי מצרים וישמחו עליהם. והחושך חזק מאד במצרים שלושת ימים, ויהי כל העומד במקומו בבוא החושך עודנו עומד במקומו, והיושב עודנו יושב והשוכב עודנו שוכב כאשר הוא, וההולך ישב לו בארץ במקומו. ויהי הדבר הזה לכל מצרים עד עבור החושך.

ויעבור ימי החושך וישלח ה' את משה ואת אהרן אל בני ישראל לאמר: חגו את תגיכם ועשיתם את פסחיתכם כי הנני בא בחצי הלילה בתוך כל מצרים והרגתי את כל בכוריהם, מבכור אדם ועד בכור בהמה, וראיתי את פסחיתכם ופסחתי עליכם. ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה ואת אהרן כן עשו בלילה ההוא. ויהי בחצי הלילה ויצא ה' בתוך מצרים ויך את כל בכורי מצרים מבכור אדם ועד בכור בהמה. ויקם פרעה לילה, הוא וכל עבדיו וכל מצרים, ותהי צעקה גדולה בכל מצרים בלילה ההוא, כי אין בית אשר אין שם מת. גם זמות בכורי מצרים החקוקים בקירות בתיהם נמחו ויפלו ארצה, וגם כל עצמות בכוריהם אשר מתו טרם זה ויקברום בבתיהם, ויגררו אותם כלבי מצרים בלילה ההוא ויסחבום לפני כל מצרים וישליכו אותם לפניהם.

ויראו כל מצרים את הרעה הזאת אשר באה עליהם פתאום, ויצעקו כל מצרים בקול רם, ויבכו כל משפחות מצרים בלילה ההוא איש על בנו ואיש על בתו בכוריהם, ותשמע מהומת מצרים בלילה ההוא למרחוק. ותצא בתיה בת פרעה עם המלך

בלילה ההוא לבקש את משה ואת אהרן בבתייהם, וימצאו אותם בבתייהם אוכלים ושותים ושמחים עם כל ישראל. ותאמר בתיה אל משה: הלא זה יהיה גמול הטוב אשר עשיתי אליך, אשר גדלתיך ואשר טפחתיך, ותביא עלי ועל בית אבי הרעה הזאת? ויאמר אליה משה: הלא עשר המכות אשר הביא ה' על כל מצרים ההגיע אליך רע מכולם, אם באה אליך אחת מהן? ותאמר: לא. ויאמר אליה משה: גם כי בכורה לאמך הנך, לא תמותי ולא יבוא לך רע בתוך מצרים. ותאמר: ומה יתרון לי אחרי אשר ראיתי את המלך אחי וכל ביתו ועבדיו ברעה הזאת אשר מתו כל בכוריהם עם כל בכורי מצרים? ויאמר אליה משה: הלא אחיך וביתו ועבדיו ומשפחות מצרים לא שמעו אל דברי ה', על כן באה עליהם הרעה הזאת.

ופרעה מלך מצרים נגש לפני משה ואהרן ומקצת בני ישראל אשר היו אתם במקום ההוא ויתחנן אליהם לאמר: קומו וקחו את אחיכם כל בני ישראל אשר בארץ, וצאנם ובקדם וכל אשר להם, לא ישאירו דבר, אך העתירו אל ה' אלהיכם בעדי. ויאמר משה אל פרעה: הנה גם אתה בכור לאמך, אך אל תירא לא תמות כי צוה ה' להחיותך בעבור הראותך כוחו הגדול וזרועו הנטויה החזקה. ויצו פרעה לשלח את בני ישראל, ויתחזקו כל מצרים לשלחם, כי אמרו, כולנו מתים. וישלחו כל מצרים את ישראל בעושר רב מאד וצאן ובקר ומגדנות כשבועת ה' בינו ובין אברהם אבינו. ויתמהמהו מבני ישראל לצאת בלילה, ויהי בבוא אליהם המצרים להוציאם, ויאמרו אליהם: הגנבים אנחנו כי נצא הלילה? וישאלו בני ישראל ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות, וינצלו בני ישראל את מצרים. וימהר משה ויקם וילך אל נחל מצרים, ויעל משם את ארון יוסף ויקח אותו עמו. וגם כל בני ישראל העלו איש איש את ארון אבותיו עמו, ואיש ארון שבטו עמו. ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה בשש מאות אלף רגלי, לבד מטפם ונשיהם. וגם ערב רב עלה אתם, וצאן ובקר מקנה כבד מאד.

ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים בעבודה הקשה

יציאת מצרים

עשר שנים ומאתים שנה. ויהי מקץ עשר שנים ומאתים שנה ויוצא ה' את בני ישראל ממצרים ביד חזקה. ויסעו בני ישראל ממצרים ומגושן ומארץ רעמסס, ויחנו בסוכות בחמשה עשר יום לחודש הראשון. ומצרים מקברים את כל בכוריהם אשר הכה ה', ויקברו כל מצרים כל חלליהם שלשת ימים.

ויסעו בני ישראל מסוכות ויחנו באיתם בקצה המדבר. ויהי ביום השלישי אחר קבור מצרים את בכוריהם ויקומו אנשים רבים ממצרים וילכו אחרי ישראל להשיבם למצרים, כי נחמו על אשר שלחו את ישראל מעבודתם. ויאמרו איש על רעהו: הלא משה ואהרן דברו אל פרעה לאמר, דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלהינו. ועתה נשכימה אליהם בבוקר להשיבם, והיה אם שוב ישובו אתנו מצרים אל אדוננו וידענו כי אמונה אתם. ואם לא ישובו, ונלחמה אתם והשבנו אותם בכוח גדול וביד חזקה. וישכימו בבוקר כל שרי פרעה ועמם כשבע מאות אלף איש ויצאו ממצרים ויבואו ביום ההוא עד המקום אשר שם בני ישראל. ויראו כל מצרים והנה משה ואהרן וכל בני ישראל יושבים לפני פי החירות, אוכלים ושותים וחוגגים את חג ה'. ויאמרו כל מצרים אל בני ישראל: הלא אמרתם, דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לאלהינו ושבנו, ועתה הלא זה חמישה ימים היום והלכתם, מדוע אין אתם שבים אל אדוניכם? ויען משה ואהרן ויאמרו אליהם: כי העד העיד ה' אלהינו בנו לאמר: לא תוסיפו לשוב עוד מצרימה, כי אם אל ארץ זבת חלב ודבש נלכה לנו, כאשר נשבע ה' אלהינו לאבותינו לתת לנו.

ויראו כל שרי מצרים כי לא שמעו אליהם כל ישראל לשוב מצרימה, ויתאזרו להלחם עם ישראל. ויחזק ה' את לב בני ישראל על מצרים, וילחמו ישראל עם שרי מצרים, ותגבר יד בני ישראל על מצרים ויכו אותם מכה גדולה. ותכבד המלחמה על מצרים ויגוֹסוּ כל מצרים לפני בני ישראל כי מתו מהם רבים ביד בני ישראל. וילכו שרי פרעה מצרימה ויגידו לפרעה לאמר: ברחו בני ישראל להם, ולא יוסיפו לשוב מצרימה,

וכזאת וכזאת דברו אלינו משה ואהרן. וישמע פרעה את הדבר הזה ויהפך לבבו ולבב כל עבדיו על ישראל, וינחמו כי שלחו את ישראל. ויאמרו כל מצרים אל פרעה לרדוף אחרי בני ישראל להשיבם לסבלותם, ויאמרו איש אל אחיו: מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו? ויחזק ה' את לב כל מצרים לרדוף אחרי ישראל, כי חפץ ה' להפיל את כל מצרים בתוך ים סוף.

ויקם פרעה ויאסור מרכבתו ויצו ויקבצו את כל מצרים, לא נותר איש כי אם הטף והנשים. ויצאו כל מצרים עם פרעה לרדוף את בני ישראל, ותהי מחנה מצרים מחנה גדול וכבד, כעשר מאות אלף איש. ותלך כל המחנה הזאת, וירדפו אחרי בני ישראל להשיבם מצרימה, וישיגו את ישראל חונים על ים סוף. וישאו בני ישראל את עיניהם ויראו והנה כל מצרים רדפו אחריהם, ויראו בני ישראל מאד מפניהם ויצעקו בני ישראל אל ה'. ויתחלקו בני ישראל מפני מצרים לארבע ראשים, ויתחלקו על דבריהם, כי יראו את מצרים, ומשה ידבר אליהם אל כל אחת ואחת:

הראש האחת בני ראובן ושמעון ויששכר, ויאמרו להפיל את נפשם בים כי יראו מאד מפני כל מצרים. ויאמר אליהם משה: אל תיראו, התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום הזה. והראש השנית בני זבולון ובנימין ונפתלי, ויאמרו לשוב מצרימה עם מצרים. ויאמר אליהם משה: אל תיראו, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. הראש השלישית בני יהודה ובן יוסף, ויאמרו ללכת לקראת מצרים להלחם אתם. ויאמר אליהם משה: עמדו במעמדכם כי ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. והראש הרביעית בני לוי וגד ואשר, ויאמרו לבא בתוך מצרים להומם, ויאמר אליהם משה: עמדו בתוך מעמדכם ואל תיראו, אך קראו אל ה' להושיע אתכם מידם.

ויהי אחרי כן ויקם משה מתוך העם ויתפלל אל ה' ויאמר: אנא ה' אלהי כל הארץ, הושיעה נא לעמך הזה אשר הוצאת

יציאת מצרים

ממצרים, ואל יאמרו כל מצרים כי יד וגבורה להם. ויאמר ה' אל משה, מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו, ואתה נטה את מטך על הים ובקעהו, ויעברו בני ישראל בתוכו. ויעש כן משה, וירם במטהו על הים ויבקעהו. ויקרעו מי ים סוף לשתיים עשרה קרעים, ויעברו בני ישראל בתוך הים ברגליהם בנעלות, כאשר יעבור האדם באורח סלולה. ויראה ה' אל בני ישראל את נפלאותיו במצרים ובתוך הים ביד משה ואהרן. ויהי בבוא בני ישראל הימה, ויבואו מצרים אחריהם, וישובו מי הים עליהם, ויטבעו כולם במים ולא נותר מהם איש זולתי פרעה מלך מצרים, אשר נתן תודה לה' ויאמן בו, על כן לא המיתו ה' בעת ההיא עם מצרים. ויצו ה' מלאך ויוציאהו מבין המצרים וישליכהו ארצה נינוה, וימלוך עליה ימים רבים. ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים, ויראו כל בני ישראל כי מתו כל מצרים, ויראו את יד ה' הגדולה אשר עשה במצרים ובנים. אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ביום הפיל ה' את מצרים לפניהם. ויאמרו כל ישראל בשירה לאמר, אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, הנה כתובה על ספר תורת האלהים.

ויהי אחרי כן ויסעו בני ישראל ויחנו במרה. ויתן ה' אל בני ישראל חוקים ומשפטים במקום ההוא במרה, ויצו ה' את בני ישראל ללכת בכל דרכיו ולעבוד אותו. ויסעו ממרה ויבואו אילמה, ובאילם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, ויחנו שם בני ישראל על המים. ויסעו מאילים ויבואו אל מדבר סין, בחמישה עשר יום לחדש השני לצאתם ממצרים. בעת ההיא נתן ה' את המן אל בני ישראל לאכול, וימטר ה' אל בני ישראל לחם מן השמים יום יום. ויאכלו בני ישראל את המן ארבעים שנה, כל ימי היותם במדבר עד בואם ארצה כנען לרשתה. ויסעו ממדבר סין ויחנו באלוש. ויסעו מאלוש ויחנו ברפידים. ויהי בחנות בני ישראל ברפידים ויבוא עליהם עמלק בן אליפז בן עשו אחי צפו למלחמה עם ישראל. ויביא אתו אלף ושמונים רבוא איש, קוסמים ובעלי אוב, ויערוך

מלחמה עם ישראל ברפידים. וילחמו בישראל מלחמה רבה וחזקה, ויתן ה' את עמלק ואת עמו ביד משה ובני ישראל וביד יהושע בן נון האפרתי משרת משה. ויכו בני ישראל את עמלק ואת עמו לפי חרב, אך מלחמה חזקה היתה המלחמה ההיא על בני ישראל.

ויאמר ה' אל משה: כתוב לך את הדבר הזה זכרון בספר ושמת ביד יהושע בן נון משרתך. וצוית את בני ישראל לאמר: בבואכם ארצה כנען מחה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים. ויעש כן משה, ויקח הספר ויכתוב עליו את הדברים האלה לאמר: זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך, ואתה עיף ויגע, ולא ירא אלהים. והיה בהניח ה' אלהיך לך מכל אויבך מסביב בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, לא תשכח. והיה המלך אשר יחמול על עמלק ועל זכרו ועל זרעו, אנכי אדרוש מעמו, והכרתי אותו מקרב עמו. ויכתוב משה את כל הדברים האלה בספר ויצוה את בני ישראל על כל הדברים האלה.

ויסעו בני ישראל מרפידים ויחנו במדבר סיני בחדש השלישי לצאתם ממצרים. בעת ההיא בא רעואל המדיני חותן משה עם צפורה בתו ושני בניה, כי שמע את נפלאות ה' אשר עשה לישראל אשר הציל אותם מיד מצרים. ויבוא יתרו אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם, הר האלהים. ויצא משה לקראת חותנו בכבוד גדול וכל ישראל עמו. וישב יתרו ובניו בקרב ישראל ימים רבים. וידע יתרו את ה' מהיום ההוא והלאה. ויהי בחדש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים בששת ימים בו, ויתן ה' אל ישראל את עשרת הדברים בהר סיני. וישמעו כל ישראל את כל הדברים האלה וישמחו כל ישראל מאד בה' ביום ההוא. וישכון כבוד ה' על הר סיני, ויקרא אל משה, ויבוא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל ומים לא שתה, וילמדהו ה' חקים ומשפטים להורות את בני ישראל. ויכתוב ה' את עשרת

הדברים אשר צוה את בני ישראל על שני לוחות אבנים לתתם אל משה לצוות את בני ישראל. ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה, ככלות ה' לדבר אל משה בהר סיני, ויתן אל משה את לוחות האבן כתובים באצבע אלהים.

ובני ישראל ראו כי בושש משה לרדת מן ההר, ויקהלו על אהרן לאמר, האיש משה לא ידענו מה היה לו, עתה קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו ולא תמות. ויירא אהרן מהעם מאד, ויצו ויביאו לו זהב, ויעשהו עגל מסכה אל העם. ויאמר ה' אל משה טרם רדתו מן ההר: לך רד, כי שיחת עמך אשר הוצאת ממצרים, כי עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו. ועתה הניחה לי ואכלם מן הארץ, כי עם קשה עורף הוא. ויחל משה את פני ה' ויתפלל אל ה' בעד העם על אודות העגל אשר עשו. וירד אחרי כן משה מן ההר ובידו שני לוחות האבן אשר נתן לו אלהים לצוות את ישראל. ויהי כאשר קרב משה אל המחנה וירא את העגל אשר עשו העם ויחר אף משה וישבור את הלוחות תחת ההר. ויבוא משה אל המחנה ויקח את העגל וישרפהו באש ויטחן עד אשר דק ויזר על המים וישק את ישראל, וימותו מן העם איש בחרב רעהו כשלושת אלפי איש אשר עשו את העגל.

ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם: אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם אשר חטאתם לה'. ויעל משה עוד אל ה', וישב עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה. ויהי משה מבקש את ה' בעד בני ישראל את ארבעים היום, וישמע ה' אל תפילת משה ויעתר לו ה' בעד ישראל. אז דבר ה' אל משה לפסול שני לוחות אבנים להעלותם אל ה' לכתוב עליהם את עשרת הדברים. ויעש כן משה, וירד ויפסול שני לוחות, ויעל אל הר סיני אל ה' ויכתוב ה' על הלוחות את עשרת הדברים. וישב משה עוד עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, וילמדהו ה' עוד חוקים ומשפטים אל ישראל. ויצוהו ה' אל בני ישראל לעשות לה' משכן לשכן שמו בתוכם, ויראהו ה' את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו.

פרק עשרים

ויהי מקץ הארבעים יום וירד משה מן ההר ושני לוחות בידו. ויבוא משה אל בני ישראל וידבר אליהם את כל דברי ה'. וילמד להם תורות, חוקים ומשפטים אשר צוהו ה'. ויגד משה אל בני ישראל את דבר ה' לעשות לו משכן לשכון בתוך בני ישראל. וישמח העם שמחה גדולה עד מאד על כל הטובה אשר דבר ה' אליהם ביד משה, ויאמרו: כל אשר דבר ה' אליך כן נעשה. ויקומו כל העם כאיש אחד ויתנדבו אל משכן ה' ויביאו כל איש ואיש תרומת ה' למלאכת המשכן ולכל עבודתו. ויביאו כל בני ישראל איש איש מכל הנמצא בידו למלאכת משכן ה' זהב וכסף ונחושת וכל דבר אשר יעשה במשכן. ויבואו כל החכמים העושים במלאכה ויעשו את משכן ה' ככל אשר צוה ה' איש איש ממלאכתו אשר המה עושים. ויעשו כל חכם לב את המשכן ואת כל כליו וכל כלי עבודת מלאכת הקודש כאשר ציוה ה' את משה. ותכל כל עבודת משכן אהל מועד מקץ חמישה חדשים, ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה. ויביאו את המשכן אל משה ואת כל כליו כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשו בני ישראל. וירא משה את המלאכה והגה עשו אותה כאשר צוה ה' אותו, ויברך אותם משה.

ויהי בחודש השנים עשר, בעשרים ושלשה בחדש, ויקח משה את אהרן ואת בניו וילבישם את הבגדים, וימשח אותם ויעש להם כאשר צוה ה' אותו. ויקרב משה את כל הקרבנות כאשר צוה ה' אותו ביום ההוא. ואחרי כן לקח משה את אהרן ואת בניו ויאמר אליהם: פתח אהל מועד תשבו שבעת ימים ולא תצאו, כי כן צויתי. ויעש אהרן ובניו את כל אשר צוה ה' ביד משה וישבו פתח אהל מועד שבעת ימים. ויהי ביום השמיני באחד לחודש הראשון בשנה השנית לצאת בני ישראל ממצרים ויקם משה את המשכן. ויקם משה את כל כלי אהל מועד וכל כלי המשכן ויעש ככל אשר צוה ה' אותו.

ויקרא משה אל אהרן ואל בניו ויקריבו את העולה ואת החטאת להם ולבני ישראל, כאשר צוה ה' את משה. ביום ההוא לקחו שני בני אהרן, נדב ואביהוא, אש זרה ויקריבו לפני ה'

אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, וימותו לפני ה' ביום ההוא. אז החלו נשיאי בני ישראל ביום ההוא ביום כלות משה להקים את המשכן להקריב את קרבנותיהם לפני ה' לחנוכת המזבח. ויקריבו את קרבנותיהם נשיא אחד ליום, נשיא אחד ליום, שנים עשר יום. ויהיו כל הקרבנות אשר הקריבו איש איש ביומו קערת כסף אחת מאה ושלשים משקלה, מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש, שניהם מלאים סולת בלולה בשמן למנחה, כף אחת עשרה זהב משקלה מלאה קטורת, פר אחד בן בקר, איל אחד, כבש אחד בן שנתו לעולה, ושעיר עזים אחד לחטאת. ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמשה עתודים חמשה כבשים בני שנה חמשה. ככה יעשו יום יום שנים עשר נשיאי ישראל איש איש יומו.

ויהי אחרי כן ביום שלשה עשר לחדש ויצו משה את בני ישראל לעשות הפסח. ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. בארבעה עשר יום לחדש כאשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל. ובחדש השני באחד לחדש דבר ה' אל משה לאמר: שאו את ראש כל זכר לבני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה, אתה ואהרן אחיך ושנים עשר נשיאי ישראל. ויעש כן משה, ויבא אהרן ושנים עשר נשיאי ישראל ויפקדו את בני ישראל במדבר סיני. ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם מבן עשרים שנה ומעלה שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים. ובני לוי לא התפקדו בתוך בני ישראל אחיהם. ומספר כל זכר לבני ישראל מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף ושלשה ושבעים ומאתים. ופקודי בני לוי מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף.

ויתן משה את הכהנים ואת הלויים איש איש על עבודתו ועל משאו, לעבוד את משכן אהל מועד כאשר צוה ה' את משה. בעשרים יום לחדש נעלה הענן מעל משכן העדות. בעת ההיא נסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני וילכו דרך שלושת ימים, וישכון הענן במדבר פארן, שמה חרה אף ה' בישראל כי הכעיסו את ה' בשאלם ממנו בשר לאכול. וישמע ה' בקולם

פרק עשרים

ויתן להם בשר ויאכלוהו חדש ימים. ואחרי כן חרה אף ה' בהם ויך בהם מכה רבה ויקברו שמה במקום ההוא. ויקראו בני ישראל אל המקום ההוא קברות התאוה, כי שם קברו את העם המתאוים בבשר. ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות אשר במדבר פארן. ויהי בהיות בני ישראל בחצרות ויחר אף ה' במרים על אודות משה, ותהי מרים מצורעת כשלג, ותסגר מחוץ למחנה עד האספה מצרעתה. ואחר נסעו בני ישראל מחצרות ויחנו בקצה מדבר פארן.

פרק עשרים ואחד

כיבוש הארץ

בעת ההיא דבר ה' אל משה לשלוח שנים עשר אנשים, איש מבני ישראל איש אחד לשבט, ללכת לתור את ארץ כנען. וישלח אותם משה, שנים עשר איש, וילכו ארצה כנען לרגלה ולחקרה, ויתורו את כל הארץ ממדבר סין עד רחוב לבוא חמת. ויבואו אל משה ואל אהרן מקץ ארבעים יום, וישיבו אותם דבר כאשר היה עם לבבם. ויוציאו עשרת האנשים דיבה על הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל לאמר, טוב לנו שוב מצרימה מלכת אל הארץ הזאת, כי ארץ אוכלת יושביה היא. ויהושע בן נון וכלב בן יפונה היו מן התרים את הארץ, אמרו: טובה הארץ מאד מאד, אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ ההיא ונתנה לנו כי ארץ זבת חלב ודבש היא. ולא שמעו אליהם בני ישראל וישמעו אל דברי עשרת האנשים אשר הוציאו דיבה על הארץ. וישמע ה' את תלונות בני ישראל, ויקצוף וישבע לאמר, אם יראה איש מן הדור הרע הזה את הארץ מבן עשרים שנה ומעלה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון, אם לא במדבר הזה יתמו הדור הרע הזה ובניהם, הם יבואו אל הארץ והם יירשوها. ויחר אף ה' בישראל ויניעם במדבר ארבעים שנה עד תום כל הדור הרע אשר לא מלאו אחרי ה'. וישב העם במדבר פארן ימים רבים ואחר נסעו המדברה דרך ים סוף.

בעת ההיא לקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי אנשים רבים מבני ישראל, ויקומו וינצו על משה ועל אהרן ועל כל העדה.

ויחר אף ה' בהם, ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל אשר להם ואת כל האדם אשר לקורח. ויהי אחרי כן ויסב אלהים את העם דרך הר שעיר ימים רבים. בעת ההיא אמר ה' אל משה: אל תתגר מלחמה בבני עשו, כי לא אתן לכם מאתם עד מדרך כף רגל, כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר. על כן נלחמו בני עשו בבני שעיר בימים הראשונים, ויתן ה' את בני שעיר ביד בני עשו וישמידום מפניהם, וישבו תחתם עד היום הזה. על כן אמר ה' אל בני ישראל, אל תלחמו עם בני עשו אחיכם כי אין לכם מארצם מאומה, אך אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם, וגם מים תכרו מאתם בכסף ושתייתם. ויעשו בני ישראל כדבר ה', וילכו בני ישראל במדבר הסב את דרך הר שעיר ימים רבים, ולא נגעו את בני עשו, וילכו בדרך ההוא תשע עשרה שנה.

ויהי בעת ההיא וימת לטיאנוס מלך בני כתים בשנת ארבעים וחמש למלכותו היא שנת ארבע עשרה שנה לצאת בני ישראל ממצרים. ויקברו אותו בהיכל אשר בנה לו בארץ כתים וימלוך תחתיו אביאנוס שלשים ושמונה שנה. ובני ישראל עברו את גבול בני עשו בימים ההם מקץ תשע עשרה שנה, ויבואו ויעברו דרך מדבר מואב. ויאמר ה' אל משה: אל תצר את מואב ואל תלחם בם, כי לא אתן לכם מארצם. ויעברו בני ישראל את דרך מדבר מואב תשע עשרה שנה, ולחום לא הלחמו בם. ויהי בשנת שלשים ושש שנה לצאת בני ישראל ממצרים ויך ה' את לב סיחון מלך האמורי, ויערוך מלחמה ויצא להלחם את בני מואב. וישלח סיחון מלאכים אל בעור בן יניס בן בלעם יועץ מלך מצרים ואל בלעם בנו לקלל את מואב, למען תנתן ביד סיחון. וילכו מלאכי סיחון ויביאו את בעור בן יניס ואת בלעם בנו מפתור ארם נהרים. ויבואו בעור ובלעם בנו עיר סיחון ויקללו את מואב ואת מלכם בעיני סיחון מלך האמורי.

וסיחון יצא עם כל חילו וילך אל מואב וילחם בם ויכניעם, ויתנם ה' בידו, ויהרוג סיחון את מלך מואב, ויקח סיחון את כל ערי מואב במלחמה, וגם את חשבון לקח מהם כי חשבון

מערי מואב היא. וישם סיחון את שריו ואת גדוליו בחשבון, ותהי חשבון לסיחון בימים ההם, על כן יאמרו עליה המושלים בעור ובלעם בנו כדברים האלה לאמר: בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, אוי לך מואב אבדת עם כמוש, הנה כתובה על ספר תורת האלהים. ויהי כאשר נצח סיחון את מואב וישם שומרים בערים אשר לקח מאת מואב. ובני מואב נפלו הרבה במלחמה ביד סיחון, וישב מהם שבי גדול, בנים ובנות, ויהרוג מלכם, ויפן סיחון וישב לו אל ארצו. ויתן סיחון מתנות רבות ומנות כסף וזהב אל בעור ואל בלעם בנו, וישלחם וילכו ארם נהרים אל מקומם ואל ארצם.

בעת ההיא עברו כל בני ישראל מדרך מדבר מואב וישבו ויסובו את מדבר אדום. ויבואו כל העדה מדבר צין בחדש הראשון בשנת הארבעים לצאתם ממצרים. וישבו שם בני ישראל בקדש מדבר סין, ותמת שם מרים ותקבר שם. בעת ההיא שלח משה מלאכים אל הדד מלך אדום לאמר: כה אמר אחיך ישראל, אעברה נא בארצך, לא נעבור בשדה ובכרם, לא נשתה מי באר, דרך המלך נלך. ויאמר אליו אדום: לא תעבור בי, ויצא אדום לקראת בני ישראל בעם כבד. וימאנו בני עשו נתון את בני ישראל לעבור בארצם, ויט ישראל מעליו ולא נלחמו בבני עשו, כי לפני זה צוה ה' את בני ישראל לאמר, לא תלחמו את בני עשו, על כן נטה ישראל מעליו ולא נלחמו אתם.

ויסעו בני ישראל מעל בני עשו מקדש, ויבואו כל העדה הר ההר. בעת ההיא דיבר ה' אל משה: אמור אל אהרן אחיך יאסף שם, כי לא יבוא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל. ויעל אהרן כדבר ה' אל הר ההר וימת שם בשנת הארבעים בחדש החמישי באחד לחדש. ואהרן בן מאת שנה ועשרים ושלש שנים במותו בהר ההר.

וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, ויערוך את חילו להלחם בישראל, וייראו בני ישראל מאד מפניו כי חיל גדול וכבד מאד לו. ויתנו לב בני ישראל

לשוב מצרימה. וישובו בני ישראל אחוריהם כמהלך שלשת ימים, עד מוסרות בני יעקן, כי יראו להם מאד מפני מלך ערד. ולא יכלו בני ישראל ללכת לשוב אל מקומם, וישבו בבני יעקן שלשים יום. ויהי כראות בני לוי כי לא אבו בני ישראל לשוב, ויקנאו אל ה' ויקומו וילחמו את ישראל אחיהם. ויהרגו מהם עם רב, ויושיבום בחזקה אל מקומם הר ההר. ויהי בשובם ומלך ערד עודנו עורך צבאו למלחמה לקראת ישראל. וידר ישראל נדר לאמר: אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם. וישמע ה' בקול ישראל ויתן את הכנעני בידם, ויחרם אתהם ואת עריהם, ויקרא שם המקום חרמה.

ויסעו בני ישראל מהר ההר ויחנו באובות. ויסעו מאובות ויחנו בעיי העברים בגבול מואב. וישלח בני ישראל אל מואב לאמר: נעברה נא בארצך עד מקומי. ולא אבו בני מואב נתון את ישראל עבור בארצם, כי יראו בני מואב מאד פן יעשו להם בני ישראל כאשר עשה להם סיחון מלך האמורי אשר לקח את ארצם ויהרוג מהם רבים. על כן לא נתן מואב את ישראל עבור בארצו. וה' צוה את בני ישראל לאמר לבלתי הלחם במואב, ויט ישראל מעל מואב. ויסעו בני ישראל מגבול מואב ויבואו בעבר ארנון בגבול מואב, בין מואב ובין האמורי, ויחנו בגבול סיחון מלך האמורי במדבר קדמות.

וישלחו בני ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמורי לאמר: נעברה נא בארצך, לא נטה בשדה ובכרם, לא נשתה מי באר, דרך המלך נלך עד עברנו את גבולך. ולא נתן סיחון את ישראל עבור, ויקבוץ סיחון את כל עם האמורי ויצא המדברה לקראת בני ישראל וילחם בישראל יהצה. ויתן ה' את סיחון מלך האמורי ביד ישראל, ויך ישראל את כל עם סיחון לפי חרב, וינקום את נקמת מואב. ויירשו בני ישראל את ארץ סיחון מארנון עד יבוק עד בני עמון ויקחו את כל שלל הערים. ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמורי. ויאמרו כל בני ישראל להלחם את בני עמון לקחת את כל ארצם גם המה. ויאמר ה' אל בני ישראל: אל תצר בני

עמון ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לכם מארצם מאומה. וישמעו בני ישראל את דבר ה' ולא נלחמו את בני עמון. ויפנו בני ישראל ויעלו דרך הבשן ארץ עוג מלך הבשן, ויצא עוג מלך הבשן לקראת ישראל למלחמה, ועמו אנשים הרבה גבורי חיל ויד חזקה מאד מעם האמורי. ועוג מלך הבשן איש גבור חיל מאד, ונעריץ בנו גבור מאד יותר גבור ממנו. ויאמר עוג בלבו: הנה כל מחנה ישראל מהלך שלש פרסאות, עתה אמיתם באחת בלא חרב ובלא חנית. ויעל עוג הרה יהצה, ויקח משם אבן אחת גדולה ארכה שלש פרסאות, וישם אותה על ראשו, ויאמר להשליכה על מחנה ישראל להמית את כל ישראל באבן ההיא. ויבוא מלאך ה' וינקוב את האבן ההיא מעל ראש עוג, ותרד האבן בצואר עוג, ויפול עוג לארץ מכובד ירידת האבן בצוארו. בעת ההיא אמר ה' אל בני ישראל: אל תיראו ממנו, כי בידכם נתתי אותו ואת כל עמו ואת כל ארצו ועשיתם לו כאשר עשיתם לסיחון. וירד אליו משה עם מתי מספר מבני ישראל ויך משה את עוג במטהו אל קרסולי רגליו וימיתוהו. ואחרי כן רדפו בני ישראל את בני עוג ואת כל עמו ויכתום עד בלתי השאיר להם שריד.

ואחרי כן שלח משה מבני ישראל לרגל את יעזר, כי יעזר היתה קריה עליזה מאד. וילכו המרגלים יעזר וירגלו אותה, ויבטחו המרגלים בה', וילחמו הם באנשי יעזר. וילכדו האנשים ההם את יעזר ואת בנותיה, ויתנה ה' בידם, ויורישו את האמורי אשר שם. ויקחו בני ישראל את ארץ שני מלכי האמורי, ששים עיר אשר בעבר הירדן מנחל ארנון עד הר חרמון. ויסעו בני ישראל ויבואו בערבות מואב אשר מעבר לירדן יריחו.

וישמעו בני מואב את כל הרעה אשר עשו בני ישראל אל שני מלכי האמורי אל סיחון ואל עוג, וייראו כל אנשי מואב מפני בני ישראל מאד. ויאמרו זקני מואב: הנה שני מלכי האמורי, סיחון ועוג, החזקים מכל מלכי הארץ, לא עמדו בפני בני ישראל, ואיך נעמדו(!) בפניהם אנחנו, הלא שלוח שלחו אלינו טרם זה לעבור מארצנו לדרכם ולא עזבנו אותם, עתה

ישובו עלינו בחרבם הקשה והשמידו אותנו ואת אשר ממנו
 סיחון. ויקץ מואב מפני בני ישראל וייראו מאד מהם ויתיעצו
 מה לעשות אל בני ישראל. ויאמרו זקני מואב ויקחו איש
 מאנשיהם את בלק בן צפור המואבי וימליכוהו עליהם בעת
 ההיא ובלק איש חכם מאד. ויקומו זקני מואב וישלחו אל בני
 מדין לעשות אתם שלום, כי מלחמה גדולה ושנאה היתה בין
 מואב ובין מדין בימים ההם, מימי הדד בן בדד מלך אדום
 המכה את מדין בשדה מואב עד הימים ההם. וישלחו בני מואב
 אל בני מדין ויעשו אתם שלום, ויבואו זקני מדין ארץ מואב
 לשלום בני מדין. ויתיעצו זקני מואב וזקני מדין מה לעשות
 להם להציל את נפשם מישראל. ויאמרו כל בני מואב אל זקני
 מדין: עתה ילחכו בני ישראל את כל סביבותינו כלחוך השור
 את ירק השדה, כי כזאת וכזאת עשו לשני מלכי האמורי החזקים
 ממנו. ויאמרו זקני מדין אל מואב: שמענו כי בעת אשר נלחם
 אתכם סיחון מלך האמורי ויגבר ידו עליכם ויקח את ארצכם,
 כי שלח אל בעור בן יניס ואל בלעם בנו מארם נהרים, ויבואו
 ויקללו אתכם, על כן גברה יד סיחון בכם וילכוד את ארצכם.
 ועתה שלחו נא גם אתם אל בלעם בנו, כי הנה עודנו בארצו,
 ונתתם לו שכר ויבוא ויקלל את כל העם אשר יראתם מפניהם.
 וישמעו זקני מואב את הדבר הזה וייטב בעיניהם לשלוח
 אל בלעם בן בעור, וישלח בלק בן צפור מלך מואב מלאכים
 אל בלעם לאמר: הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את כל הארץ
 והוא יושב ממולי, ועתה לכה נא ארה לי אותו כי עצום הוא
 ממני, אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו, כי שמעתי את אשר
 תברך מבורך, ואשר תאור יואר. וילכו מלאכי בלק אל בלעם
 ויביאו את בלעם לקלל את העם להלחם את מואב. ויבוא בלעם
 אל בלק לקלל את ישראל, ויאמר ה' אל בלעם: לא תאור את
 העם כי ברוך הוא. ויסת בלק את בלעם לקלל את ישראל יום
 יום, ולא שמע בלעם אל בלק מפני דבר ה' אשר דבר אל בלעם.
 וירא בלק כי לא אבה בלעם אל דברו ויקם וילך אל מקומו וגם
 בלעם שב אל ארצו וילך משם מדינה.

ובני ישראל נסעו מערבות מואב ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השטים בקצה ערבות מואב. ויהי בשבת בני ישראל בנחל השטים ויחלו לזנות אל בנות מואב. ויגשו בני ישראל לפני מואב, ובני מואב תקעו אהליהם נגד מחנה בני ישראל. וייראו בני מואב מפני ישראל, ויקחו בני מואב את כל בנותיהם וכל נשיהם היפות תואר וטובות המראה וילבישו אותם כסף וזהב ובגדים יקרים. ויושיבו בני מואב את הנשים ההנה פתח אהליהם למען ראות אותם בני ישראל, ויפנו אליהן ולא ילחמו את מואב. ויעשו כל בני מואב את הדבר הזה אל בני ישראל ויושיבו איש את בתו ואיש את אשתו פתח אהלו. וכל בני ישראל ראו את מעשה בני מואב, ויפנו בני ישראל אל בנות מואב ויתאוו להן וילכו אליהן. ויהי בבוא העברי אל פתח אהל מואב ויראה את בת מואב ויחמוד אותה בלבו, וידבר עמה פתח האהל את אשר יחפוץ. ויהי בדברם ויבואו אליהם כל אנשי האהל וידברו אל העברי כדברים האלה: הלא אתם ידעתם כי אחים אנחנו כולנו יחד בני לוט ובני אברהם אחיו, ולמה לא תשבו אתנו ולמה לא תאכלו את לחמנו ואת זבחינו. ויהי כי ירבו עליו בני מואב בדבריהם והסיתו אותו בחלקת דבריהם והושיבוהו האהלה וטבחו לו וזבחו לו ואכל מזבחם ומלחמם, ויתנו לו יין וישתה, וישכרוהו ויושיבו לפניו נערה יפה ועשה בה כרצונו, כי לא ידע, כי שתה יין הרבה. ככה יעשו בני מואב לישראל במקום ההוא בנחל השטים.

ויחר אף ה' בישראל על הדבר הזה, וישלח בהם מגפה וימותו מישראל ארבעה ועשרים אלף איש. והנה איש אחד מבני שמעון, זמרי בן סלוא שמו, ויקרב את המדינית את כזבי בת צור מלך מדין לעיני כל בני ישראל. וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן את הדבר הרע הזה אשר עשה זמרי, ויקח רומח ויקם וילך אחריהם וידקור את שניהם ויהרגם, ותעצר המגפה מעל בני ישראל.

בעת ההיא אחרי המגפה ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר: שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבין

עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא. ויפקדו משה ואלעזר את בני ישראל למשפחותיהם, ויהיו פקודי כל ישראל שבע מאות אלף ושבע מאות ושלשים. ופקודי בני לוי מבן חדש ומעלה שלשה ועשרים אלף. ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואהרן אשר פקדו במדבר סיני. כי אמר ה' להם: מות ימותו במדבר, וימותו כולם ולא נותר מהם איש, כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון. ויהי אחרי כן ויאמר ה' אל משה: אמור אל בני ישראל לנקום מאת מדין את נקמת אחיהם בני ישראל. ויעש כן משה, ויתבחרו בני ישראל מהם שנים עשר, אלף אלף אחד למטה, וילכו מדִּינָה. ויצבאו בני ישראל על מדין ויהרגו כל זכר, וגם את חמשת נסיכי מדין ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת טפם ואת כל בהמתם ואת כל אשר להם. ויקחו את כל השלל ואת כל המלקות, ויביאו אותו אל משה ואל אלעזר אל ערבות מואב. ויצאו משה ואלעזר וכל נשיאי העדה לקראתם בשמחה. ויחצו את כל שלל מדין אל ישראל. ויקחו כל בני ישראל משלל מדין וינקמו בני ישראל ממדין את נקמת אחיהם בני ישראל.

בעת ההיא אמר ה' אל משה: הן קרבו ימיד למות, קח לך את יהושע בן נון משרתך והתיצבתם באהל מועד ואצוונו. ויעש משה כן. וירא ה' באהל בעמוד ענן, ויעמוד עמוד הענן על פתח האהל. ויצו ה' את יהושע בן נון ויאמר לו: חזק ואמץ, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם, ואנכי אהיה עמך. ויאמר משה אל יהושע: חזק ואמץ, כי אתה תנחיל את הארץ אל בני ישראל, וה' יהיה עמך, לא ירפך ולא יעזבך, אל תירא ואל תחת. ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר להם: אתם ראיתם את כל הטובה אשר עשה לכם ה' אלהיכם במדבר, ועתה שמרו לכם את כל דברי התורה הזאת ולכו בדרך ה' אלהיכם אל תסורו מכל הדרך אשר צוה ה' אתכם ימין ושמאל. וילמד משה את בני ישראל חוקים ומשפטים ותורות לעשות בארץ כאשר צוהו ה'. וילמדם את דרך ה' ואת תורותיו, הלא הם כתובים על ספר תורת האלהים אשר נתן אל בני ישראל ביד משה.

כיבוש הארץ

ויכל משה לצוות את בני ישראל, ויאמר ה' אליו לאמר: עליה אל הר העברים ומות שם והאסף אל עמך כאשר נאסף אהרן אחיך. ויעל משה כאשר צוהו ה' וימת שם בארץ מואב על פי ה' בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים. ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום, ויתמו ימי בכי אבל משה.

ויהי אחרי מות משה ויאמר ה' אל יהושע בן נון לאמר: קום עבור את הירדן אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל, והנחלת לבני ישראל את הארץ. כל מקום אשר תדרוך כף רגליכם בו, לכם יהיה, מהמדבר והלבנון הזה עד הנהר הגדול נהר פרת יהיה גבולכם, לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיידך, כאשר הייתי עם משה אתה עמך, רק חזק ואמץ לשמור את כל התורה אשר צוך משה, אל תסור מן הדרך ימין ושמאל למען תשכיל בכל אשר תלך.

ויצו יהושע את שוטרי ישראל לאמר: עברו במחנה וצוו את העם לאמר: הכינו לכם צדה כי בעוד שלשת ימים אתם עוברים את הירדן לרשת את הארץ. ויעשו כן שוטרי בני ישראל ויצוו את העם ויעשו ככל אשר צוה יהושע. וישלח יהושע שנים אנשים לרגל את ארץ יריחו, וילכו וירגלו האנשים את יריחו. ויבואו מקץ שבעת ימים אל יהושע המחנה ויאמרו לו, כי נתן ה' בידנו את כל הארץ, כי נמוגו כל יושביה מפנינו. ויהי אחרי כן וישכם יהושע בבוקר וכל ישראל עמו ויסעו מהשטים. ויעבור יהושע את הירדן וכל ישראל עמו. ויהושע בן שמונים ושתיים שנה בעברו עם ישראל בירדן. ויעל העם מהירדן בעשור לחדש הראשון ויחנו בגלגל בקצה מזרח יריחו. ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל בערבות יריחו בארבעה עשר לחדש, ככתוב בתורת משה. וישבות המן בעת ההיא ממחרת הפסח, ולא היה עוד לבני ישראל מן, ויאכלו מתבואת ארץ כנען.

ויריחו סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל, אין יוצא ואין בא ויהי ביום החדש השני באחד לחדש ויאמר ה' אל יהושע: קום,

הנה נתתי בידיך את יריחו ואת מלכה ואת כל עמה. וסבותם את העיר כל אנשי המלחמה יום יום פעם אחת, כה תעשה ששת ימים, והכהנים יתקעו בשופרות. והיה בשמעכם את קול השופר יריעו כל העם תרועה גדולה, ונפלה חומת העיר תחתיה, ועלו כל העם איש נגדו. ויעש יהושע כן ככל אשר צוהו ה'. ויהי ביום השביעי ויסובו את העיר שבע פעמים, והכהנים יתקעו בשופרות. ויהי בשביעית ויאמר יהושע אל העם: הריעו, כי נתן ה' בידנו את כל העיר, אך חרם לה' תהיה העיר, היא וכל אשר בה, ואתם שמרו מן החרם פן תשימו את מחנה ישראל לחרם ועכרתם אותו. וכל כסף וזהב ונחושת וברזל קודש לה' הוא, אל אוצר ה' יבוא.

ויתקעו העם בשופרות ויריעו תרועה גדולה, ויפלו חומות יריחו, ויעל כל העם איש נגדו, וילכדו את העיר. ויחרימו את כל אשר בה, מאיש ועד אשה מנער ועד זקן, שור ושה וחמור, לפי חרב. וכל העיר שרפו באש, רק כל כלי הכסף והזהב והנחושת והברזל נתנו אוצר ה'. וישבע יהושע בעת ההיא לאמר, ארור האיש אשר יבנה את יריחו, בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. ועכן בן כרמי בן זבדי בן זרח בן יהודה מעל בחרם ויקח מן החרם ויחביא באהליו, ויחר אף ה' בישראל. ויהי אחרי כן בשוב ישראל משרוף את יריחו וישלח יהושע אנשים לרגל את העי להלחם בה. ויעלו האנשים וירגלו את העי להלחם בה. ויעלו האנשים וירגלו את העי וישובו ויאמרו אל יהושע: אל יעל עמך כל העם אל העי, רק כשלושת אלפים איש יעלו ויכו את העי, כי מעט אנשים המה. ויעש כן יהושע, ויעלו עמו מבני ישראל שלוש אלפים איש, וילחמו עם אנשי העי. ותכבד המלחמה על ישראל, ויכו אנשי העי מישראל שלשים וששה איש, וינוסו בני ישראל לפני אנשי העי.

וירא יהושע את הדבר הזה ויקרע שמלותיו ויפול על פניו ארצה לפני ה', הוא וזקני ישראל, ויעלו עפר על ראשם. ויאמר יהושע: אהה ה' למה העברת את העם הזה את הירדן, מה אומר אחרי אשר הפך ישראל עורף לפני אויביו. עתה ישמעו כל

כיבוש הארץ

הכנעני יושבי הארץ את הדבר הזה ונסבו עלינו והכריתו את שמנו. ויאמר ה' אל יהושע: למה אתה נופל על פניך, קום לך, כי חטא ישראל ויקחו מן החרם, לא אוסיף להיות עמהם אם לא ישמידו החרם מקרבם. ויקם יהושע ויאסוף את העם ויקרב את האורים כדבר ה' וילכד שבט יהודה, וילכד עכן בן כרמי. ויאמר יהושע אל עכן: הגד נא לי בני, מה עשית? ויאמר עכן: ראיתי בשלל אדרת שנער טובה ומאתים שקלים כסף ולשון זהב חמשים שקלים משקלו, ואחמדם ואקחם והנם בתוך האהל, טמונים בארץ. וישלח יהושע אנשים וילכו ויקחו מאהל עכן ויביאו אותם אל יהושע. ויקח יהושע את עכן ואת הכלים האלה ואת בניו ואת בנותיו ואת כל אשר לו, ויעל אותם עמק עכור, וישרוף אותם יהושע שם באש, וירגמו כל ישראל את עכן באבנים, ויקימו עליו גל אבנים, על כן קרא למקום ההוא עמק עכור. וישב ה' מחרון אפו.

ואחרי כן קרב יהושע אל העי וילחם בה. ויאמר ה' אל יהושע: אל תירא ואל תחת, הנה נתתי בידך את העי ואת מלכה ואת עמו, ועשית להם כאשר עשית ליריחו ולמלכה, רק שללה ובהמתה תבוזו לכם, שים לך אורב לעיר מאחוריה. ויעש יהושע כדבר ה', ויבחר מכל עם המלחמה שלשים אלף גבורי חיל וישלחם ויארבו לעיר. ויצו אותם לאמר, בראותכם אותנו ננוס לפני אנשי העי בערמה, וירדפו אחרינו, תקומו מהמארב ולכדתם את העיר. ויעשו כן. וילחם יהושע, ויצאו אנשי העיר לקראת ישראל, והם לא ידעו כי אורבים להם מאחרי העיר. וייגעו יהושע וכל ישראל לפניהם, וינוסו דרך המדבר בערמה. ויזעקו אנשי העי לכל העם אשר בעיר לרדוף אחרי ישראל, ויצאו וינתקו מן העיר, לא נשאר אחד, ויעזבו את העיר פתוחה, וירדפו אחרי ישראל. וכל האורבים קמו ממקומם וימהרו ויבואו לעיר וילכדוה ויציתו אותה באש. ויפנו אנשי העי אחריהם, והנה עלה עשן העיר השמימה, ולא היה בהם ידיים לנוס הנה והנה. ויהי כל אנשי העי לישראל אלה מזה ואלה מזה, ויכו אותם עד בלתי השאיר להם שריד. ויתפשו

ישראל את מלוש מלך העי חי, ויביאו אותו אל יהושע, ויתלהו יהושע על העץ וימת. וישובו בני ישראל אל העיר אחרי שרפם אותה ויכו את כל אשר בה לפי חרב. ויהי מספר כל הנופלים מאנשי העי מאיש ועד אשה שנים עשר אלף. רק הבהמה ושלל הערים בזזו להם, כדבר ה' אל יהושע.

וישמעו כל המלכים אשר בעבר הירדן וכל מלכי הכנעני את כל הרעה אשר עשו בני ישראל ליריחו ולעי, ויתקבצו יחד להלחם את ישראל. אך יושבי גבעון יראו להם מאד מפני ישראל להלחם אתם פן ימותו, ויעשו בערמה, ויבואו אל יהושע ואל כל ישראל ויאמרו אליהם: מארץ רחוקה באנו, עתה כרתו לנו ברית. ויערימו יושבי גבעון על בני ישראל, ויכרתו להם בני ישראל ברית, ויעשו להם שלום, וישבעו להם נשיאי העדה. ויהי אחרי כן וידעו כל ישראל כי קרובים הם אליו ובקרבו הם יושבים, אך לא המיתום בני ישראל כי נשבעו להם בה, ויהיו חוטבי עצים ושואבי מים. ויאמר אליהם יהושע: למה רימיתוני לעשות לנו הדבר הזה? ויענוהו לאמר, כי הוגד לעבדיך את כל אשר עשיתם לכל מלכי האמורי, ונירא מאד לנפשותינו, ונעש הדבר הזה. ויתנם יהושע ביום ההוא לכל ישראל לחטוב להם עצים ולשאוב להם מים, ויחלקם לכל שבטי ישראל לעבדים.

ויהי כשמוע אדוניצדק מלך ירושלים את כל אשר עשו בני ישראל ליריחו ולעי וישלח את הוהם מלך חברון ואל פראם מלך ירמות ואל יפיע מלך לכיש ואל דביר מלך עגלון לאמר: עלו אתי ועזרוני ונכה את בני ישראל ואת יושבי גבעון אשר השלימו את בני ישראל. ויאספו ויעלו חמשת מלכי האמורי עם כל מחניהם, עם רב מאד כחול אשר על שפת הים. ויבואו ויחנו כל המלכים האלה על גבעון ויחלו להלחם ביושבי גבעון. וישלחו כל אנשי גבעון אל יהושע לאמר: עלה אלינו מהרה והושיענו כי נקבצו עלינו כל מלכי האמורי להלחם בנו. ויעל יהושע וכל עם המלחמה מן הגלגל ויבוא אליהם יהושע פתאום, ויכה את חמשת המלכים ההם מכה רבה, ויהמם ה' לפני בני

ישראל ויכום מכה גדולה בגבעון, וירדפום דרך מעלה בית חורון עד מקדה, וינוסו מפני בני ישראל. ויהי בנוסם וישלך עליהם אבני ברד מן השמים, וימותו מהם רבים מאשר הרגו בני ישראל. ובני ישראל רדפו אחריהם ויכום עוד בדרך הלך והכות אותם. ויהי בהכותם אותם והיום גטה לערוב, ויאמר יהושע לעיני כל העם: שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון עד יקום גוי אויביו. וישמע ה' בקול יהושע, וידום השמש בחצי השמים ויעמוד שלשים וששה עתים, וגם ירח עמד, ולא אץ לבוא כיום תמים. ולא היה כיום ההוא לפניו ולאחריו לשמוע ה' בקול איש, כי ה' נלחם להם לישראל.

אז ידבר יהושע את השירה הזאת ביום תת ה' את האמורי לפני יהושע ולפני בני ישראל. ויאמר לעיני כל ישראל: רבות עשית אתה ה' פעלת גדולות, מי כמוך, שפתי יזמרו לשמך, חסדי ומצודתי משגבי, שיר חדש אשירה לך בתודה לך אומרה, אתה עוז ישועתי. כל מלכי ארץ יודוך סלה, רוזני תבל לך יזמרו, בני ישראל ירננו בישועתיך ישירו ויזמרו גבורתך. עליך בטחנו ה' אמרנו אתה אלהינו כי היית לנו למחסה למגדל עוז מפני אויבנו. אליך זעקנו ולא בושנו, בכ בטחנו ונמלטנו, בשועתינו אליך שמעת קולנו, הצלת מחרב נפשנו, הראית לנו חסדיך, נתת לנו ישועתך, שמחת לבנו בגבורתך, יצאת לישע לנו, גאלת בזרוע את עמך, עניתנו משמי קדשך מרבבות עם הושעתנו. שמש וירח בזבול עמדו ותעמוד באפך אל צוררינו ותצו אלימו משפטיך. כל רוזני ארץ עמדו מלכי גוים נקבצו יחד מפניך לא נעו אל מלחמותיך חפצו. קמת אלימו באפך ותורד עלימו זעמך, אבדתם בחרונך ותצמיתם בחמתך. המו גוים מפחדך, מטו ממלכות מרוגזך, מחצת מלכים ביום אפך, שפכת עלימו זעמך חרון אפך השיגמו, השבת עלימו אונם ותצמיתם ברעתם. שחת פרשו בה נפלו, ברשת טמנו נלכדה רגלם. מצאת ידך לכל אויבך אשר אמרו בחרבם יידשו ארץ בזרועם שכנו עיר. מלאת פניהם קלון, הגעת לארץ קרנותם, ותבהלימו בחמתך ותאבדמו מפניך. רגזה ארץ ותרעש מקול

רעמך עליהם, לא חשכת ממות נפשם וחיייתם לשאול הגעת. הרדפתמו בסערתך, כליתמו בסופתך, נתת גשמיהם ברד, נפלו במהמורות בל יקומו. נבלתם כסוּחה היה בקרב חוצות הושלכה. ספו חמו מפניך, הושעת עמך בגבורתך. על כן בך ישיש לבנו תגיל נפשנו בישועתך. לשוננו תספר גבורתך, נשירה נזמרה בנפלאותיך, כי הושעתנו מצרינו מלטתנו מקמינו, אבדתם מפנינו ותהדפם תחת רגלינו. כן יאבדו כל אויבך ה' ורשעים כמוץ ידוף רוח, ואוהביך כעץ עלי מים שתולים.

וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה הגלגלה אחרי הכות את כל המלכים עד בלתי השאיר להם שריד. וחמשת המלכים נסו לבדם ברגלם מהמלחמה ויתחבאו במערה, ויבקשם יהושע בתוך המלחמה ולא מצאם, ויוגד ליהושע אחרי כן לאמר, נמצאו המלכים והנם נחבאים במערה. ויאמר יהושע: הפקידו אנשים על פי המערה לשמרם, פן יצאו להם, ויעשו כן בני ישראל. ויכל יהושע להכות את האמורי, ויצו ויוציאו את חמשת המלכים מהמערה. ויקרא יהושע אל כל ישראל ויאמר אל קציני המלחמה: שימו את רגליכם על צוארי המלכים האלה ואל תיראו ואל תערצו. ויעשו כן כל קציני המלחמה, וישימו איש רגלו על צוארי המלכים האלה. ויאמר יהושע: ככה יעשה ה' לכל אויביכם. ויצו יהושע אחרי כן ויהרגו את המלכים וישליכו אותם אל המערה וישימו אבנים גדולות אל פי המערה. וילך יהושע אחרי כן וכל העם אשר אתו אל מקדה ביום ההוא, ויכה אותה לפי חרב. ויחרם את הנפש ואת כל אשר בה, ויעש לה למלכה ולעמה כאשר עשה ליריחו. ויעבור משם אל לבנה וילחם בה ויתנה ה' בידו. ויכה יהושע לפי חרב את כל הנפש אשר בה, ויעש לה ולמלכה כאשר עשה לעיר יריחו. ומשם עבר לכישה להלחם בה, ויעל הורם מלך גזר לעזור את אנשי לכיש, ויכהו יהושע ואת עמו עד בלתי השאיר לו שריד. וילכוד יהושע את לכיש ואת כל עמה ויעש לה ככל אשר עשה ללבנה. ויעבור יהושע משם עגלונה, וילכדה גם הוא, ויך אותה ואת כל עמה לפי חרב. ומשם עבר חברונה, וילחם

בה וילכדה ויחרם אותה. וישב משם וכל ישראל עמו דבירה, וילחם בה ויכה אותה לפי חרב, ויחרם את כל הנפש אשר בה, לא השאיר שריד, ויעש לה ולמלכה כאשר עשה ליריחו. ויכה יהושע את כל מלכי האמורי אשר מקדש ברנע עד עזה, וילכוד את ארצם פעם אחת, כי ה' נלחם לישראל. וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה הגלגלה.

בעת ההיא, כשמוע יבין מלך חצור את כל אשר עשה יהושע לכל מלכי האמורי, וישלח יבין אל יובב מלך מדון ואל לבן מלך שמרון ואל יפעיל מלך אכשף ואל כל מלכי האמורי לאמר: בואו מהרה אלינו ועזרנו ונכה את בני ישראל טרם יבואו עלינו ויעשו לנו כאשר עשו ליתר מלכי האמורי. וישמעו כל המלכים האלה אל דברי יובב מלך חצור ויצאו הם וכל מחניהם, שבע עשרה מלכים, ועמם עם רב כחול אשר על שפת הים, וסוס ורכב רב מאד אשר אין להם מספר. ויבואו ויחנו יחד על מי מרום, ויוועדו להלחם עם ישראל. ויאמר ה' אל יהושע: אל תירא מהם, כי כעת מחר אתן את כולם חללים לפניכם, את סוסייהם תעקר ואת מרכבותיהם תשרוף באש.

ויבואו יהושע וכל אנשי המלחמה עליהם פתאום, ויכו בהם, ויפלו בידם, ויתנם ה' ביד בני ישראל. וירדפו בני ישראל את כל המלכים האלה ואת מחניהם ויכום ויכתום עד בלתי השאיר להם שריד, ויעש להם יהושע כאשר דבר אליו ה'. וישב יהושע בעת ההיא אל חצור, ויכה בחרב, ואת הנפש אשר בה החרים וישרפה באש. ויעבור יהושע מחצור אל שמרון ויכה ויחרם אותה. ומשם עבר אל אכשף ויעש לה כאשר עשה לשמרון. ויעבור משם אל עדולם ויך את כל העם אשר בה, ויעש לעדולם כאשר עשה לאכשף ולשמרון. ויעבור משם אל כל ערי המלכים אשר הכה, ויכה את כל העם אשר נשאר בהן, ויחרם אתהן. אך שללם ובהמתם בזזו להם בני ישראל וכל האדם הכו, לא החיו כל נשמה. כאשר צוה ה' את משה כן עשה יהושע וכל ישראל, לא הפילו דבר.

ויכו יהושע ובני ישראל את כל ארץ הכנעני כאשר צוה ה'

להם, ויהרגו את כל מלכיהם, שלשים ואחד מלכים, ויקחו בני ישראל את כל ארצם. מלבד ממלכות סיחון ועוג אשר בעבר הירדן אשר הכה משה, גם הם ערים רבים, ויתנם משה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי. ויהושע הכה את כל המלכים אשר מעבר הירדן ימה, ויתנם לנחלה לתשעת המטות וחצי המטה. חמש שנים עשה יהושע את כל המלכים האלה מלחמה, ויתן את עריהם לישראל, והארץ שקטה מהמלחמה בכל ערי האמורי והכנענים.

בעת ההיא, בשנת חמש שנים לעבור בני ישראל את הירדן אחרי אשר שקטו בני ישראל ממלחמתם את הכנעני, ויקומו בעת ההיא מלחמות גדולות חזקות ועצומות בין אדום ובין בני כתים, וילחמו בני כתים את אדום. ויצא אביאנוס מלך כתימה בשנה ההיא, היא שנת שלשים ואחת למלכו, ויד חזקה עמו מגבורי בני כתים, וילך שעירה להלחם את בני עשו. וישמע הדד מלך אדום את שומעו, ויצא לקראתו בעם כבד וביד חזקה, ויערוך אתו מלחמה בשדה אדום. ותגבר יד כתים על בני עשו, ויהרגו בני כתים מבני עשו שנים ועשרים אלה, וינוסו כל בני עשו לפניהם. וירדפו אחריהם בני כתים וידביקו את הדד מלך אדום רץ לפניהם, ויתפשוהו חי, ויביאו אותו אל אביאנוס מלך כתים. ויצו אביאנוס ויהרגוהו, וימת הדד מלך אדום בשנת ארבעים ושמונה שנה למלכו. וירדפו עוד בני כתים את אדום ויכו בהם מכה רבה, ויכנע אדום לפני בני כתים. וימשלו בני כתים על אדום, ויהי אדום תחת יד בני כתים, ויהיו למלכה אחת מהיום ההוא. ולא יספו עוד לשאת ראשם מימים ההם, ותהי ממלכתם אחת עם בני כתים. וישם אביאנוס נציבים באדום, ויהיו כל בני אדום עבדים למס עובד לאביאנוס. ויפן אביאנוס וישב אל ארצו כתימה, ויהי בשובו ויחדש את מלכותו ויבן לו היכל גדול ועצום למושב המלוכה, וימלוך לבטח על בני כתים ועל אדום.

בימים ההם, כאשר הורישו בני ישראל את כל הכנעני והאמורי, ויהושע זקן בא בימים, ויאמר ה' אל יהושע: אתה

זקנת באת בימים, והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה. ועתה חלק את כל הארץ בנחלה לתשעת השבטים וחצי שבט המנשי. ויקם יהושע ויעש כאשר דבר אליו ה', ויחלק את כל הארץ לשבטי ישראל ירושה במחלקותם. רק לשבט הלוי לא נתן נחלה, אשי ה' הוא נחלתו, כאשר דבר ה' ביד משה לו. ויתן יהושע את הר חברון לכלב בן יפונה שכם אחד על אחיו, כאשר דבר ה' ביד משה. על כן היתה חברון לכלב בן יפונה ולבניו לנחלה עד היום הזה. ויחלק יהושע את כל הארץ בגורל לכל ישראל לנחלה, כאשר צוה ה' אותו. ויתנו בני ישראל מנחלתם ללויים ערים לשבת ומגרשיהם למקניהם ולקנייניהם כאשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל, ויחלקו את הארץ בגורל, בין רב למעט. וילכו לנחול את הארץ לגבולותיהם, ויתנו בני ישראל נתלה ליהושע בן נון בתוכם, על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל, את תמנת סרח בהר אפרים. ויבנה את העיר וישב בה.

אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי אבות המטות לבני ישראל בגורל בשילה לפני פתח אהל מועד ויכלו מחלק את הארץ. ויתן ה' לישראל את כל הארץ ויירשו אותה, כאשר דבר ה' להם, כאשר נשבע ה' לאבותיהם. וינח ה' לבני ישראל מסביב מכל אויביהם ולא עמד בפניהם איש, ויתן ה' את כל אויביהם בידם. ולא נפל דבר אחד מכל הטוב אשר דבר ה' אל בני ישראל, הכל הקים ה'.

ויקרא יהושע אל כל בני ישראל ויברכם, ויצום לעבוד את ה', וישלחם אחרי כן וילכו איש לעירו ואיש לנחלתו. ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע, וה' הניח להם מסביב, וישבו בעריהם לבטח.

ויהי בימים ההם וימת אביאנוס מלך כתים בשנת שלשים ושמונה למלכו, היא השנה השביעית למלכו על אדום. ויקברו אותו בהיכלו אשר בנה לו. וימלוך תחתיו לטינוס חמשים שנה. ויהי במלכו ויוצא צבא וילך וילחם עם יושבי ברנטיא ובמניא בני אלישה בן יון, ויגבר עליהם וישימם למס עובד.

אז שמע כי פשע אדום מתחת יד בני כתים, וילך אליהם לטינוס ויך בהם ויכניעם וישיבם תחת יד בני כתים כל הימים. ימים רבים אין מלך באדום ותהי כל ממלכתם את בני כתים ואת מלכיהם.

ויהי בשנת עשרים ושש שנה לעבור בני ישראל את הירדן, היא שנת ששים ושש שנים לצאת בני ישראל ממצרים. ויהושע בן נון זקן בא בימים בן מאה ושמונה שנה היה בימים ההם. ויקרא יהושע לכל ישראל, לזקניו ולשופטיו ולשוטריו אחרי אשר הניח ה' אל כל ישראל מאויביהם מסביב. ויאמר יהושע אל זקני ישראל ואל שופטיו: הנה אנכי זקנתי, באתי בימים, ואתם ראיתם את אשר עשה ה' לכל הגוים אשר הוריש מפניכם, כי ה' הוא הנלחם לכם. ועתה חזקו מאד לשמור ולעשות את כל דברי תורת משה לבלתי סור ממנה ימין ושמאל. ולבלתי בוא בגויים האלה אשר נשארו בארץ, ובשם אלהיהם לא תזכירו, כי אם בה' אלהיכם תדבקו כאשר עשיתם עד היום הזה. ויצו יהושע את בני ישראל מאד לעבוד את ה' כל ימיהם. ויאמרו כל ישראל: את ה' אלהינו נעבוד כל ימינו, אנחנו ובנינו ובני בנינו וזרענו עד עולם. ויכרות יהושע ברית את העם ביום ההוא וישלח את בני ישראל וילכו איש לנחלתו ולעירו.

ויהי בימים ההם בשבת בני ישראל בעריהם לבטח ויקברו את ארונות מטות אבותיהם אשר העלו ממצרים איש בנחלת בניו, את שנים עשר בני יעקב קברו בני ישראל איש באחוזת בניו. ואלה שמות הערים אשר קברו בהם את שנים עשר בני יעקב אשר העלו בני ישראל ממצרים: ויקברו את ראובן ואת גד בעבר הירדן ברומיא אשר נתן להם משה לבניהם. ואת שמעון ולוי קברו בעיר מנדא אשר נתנה לבני שמעון, ויהי מגרש לבני לוי. ואת יהודה קברו בעיר בביא נגד בית לחם. ואת עצמות יששכר וזבולון קברו אותם בצידון, בחלק אשר נפל לפניהם. ודן נקבר בעיר בניו באשתאול. ואת נפתלי ואשר קברו אותם בקדש נפתלי, איש איש במקומו

אשר ניתן לבניו. ואת עצמות יוסף קברו בשכם, בחלקת השדה אשר קנה יעקב מאת חמור, ויהיו לבני יוסף לנחלה. ואת בנימין קברו בירושלים נגד היבوسی אשר ניתן לבני בנימין. איש בעיר בניו קברו בני ישראל את אבותם.

ויהי מקץ שנתים ימים וימת יהושע בן נון, בן מאה ועשר שנים. והימים אשר שפט יהושע את ישראל עשרים שנה ושמונה שנים, ויעבוד ישראל את ה' כל ימי חייו. ויתר דברי יהושע ומלחמותיו בכנעני וכל תוכחותיו אשר הוכיח את ישראל ואשר צום, ושמות הערים אשר ירשו בני ישראל בימיו, הנם כתובים על ספר דברי יהושע אל בני ישראל ועל ספר מלחמות ה' אשר כתב משה ויהושע ובני ישראל. ויקברו בני ישראל את יהושע בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר נתן לו בהר אפרים. ואלעזר בן אהרן מת בימים ההם, ויקברו אותו בגבעת פנחס בנו אשר נתן לו בהר אפרים.

בעת ההיא אחרי מות יהושע ועוד בני הכנעני עודם בארץ, ויאמרו כל ישראל להורישם. וישאלו בני ישראל בה' לאמר, מי יעלה לנו אל הכנעני בתחילה להלחם בו, ויאמר ה': יהודה יעלה. ויאמרו בני יהודה אל בני שמעון: עלו אתנו בגורלנו ונלחמה בכנעני והלכנו גם אנחנו עמכם בגורלכם, וילכו בני שמעון את בני יהודה. ויעלו בני יהודה וילחמו בכנעני, ויתן ה' את הכנעני ביד בני יהודה ויכום בבזק, עשרת אלפים איש. וילחמו את אדוניבזק בבזק, וינס לפניהם, וירדפו אתריו ויתפשוהו ויקחוהו ויקצצו את בהונות ידיו ורגליו. ויאמר אדוניבזק: שבעים מלכים מקוצצים בהונות ידיהם ורגליהם מלקטים תחת שולחני, כאשר עשיתי כן שילם לי אלהים. ויביאוהו ירושלים וימת שם.

וילכו בני שמעון את בני יהודה ויכו את הכנעני לפי חרב. ויהי ה' את בני יהודה ויורישו את ההר. ויעלו בני יוסף גם הם בית אל היא לוז, וה' עמם. וירגלו בני יוסף את בית אל ויראו השומרים איש יוצא מן העיר. ויתפשוהו ויאמרו לו: הראנו נא את מבוא העיר ועשינו עמך חסד. ויראם האיש

ההוא את מבוא העיר ויבואו בני יוסף ויכו את העיר לפי חרב.
ואת האיש ואת משפחתו שלחו וילך אל החתים ויבן עיר
ויקרא שמה לוז.

וישבו כל ישראל בעריהם ויעבדו בני ישראל את ה' כל
ימי יהושע, וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע
אשר ראו את מעשה ה' הגדול אשר עשה לישראל. וישפטו
הזקנים את ישראל אחרי מות יהושע שבע עשרה שנה. וילחמו
כל הזקנים גם הם את מלחמות ישראל בכנעני ויורש ה' את
הכנעני מפני בני ישראל וישבו ישראל בארצם. ויקם את כל
הדבר אשר דיבר לאברהם ליצחק וליעקב ואת כל השבועה
אשר נשבע לתת להם ולבניהם את ארץ הכנעני. ויתן ה' לבני
ישראל את כל ארץ כנען כאשר נשבע לאבותיהם, וינח ה' להם
מסביב, וישבו בני ישראל בכל עריהם לבטח.
ברוך ה' לעולם אמן ואמן. חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים
לה'.

ת ם

בסדרה זו יצאו עד כה לאור

1	הנובילה החסידית, ערך יוסף דן
2	סל הענבים — סיפורים ארצישראליים בתקופת העלייה הראשונה, ערכה גליה ירדני
3	ר' יוסף אלבו: ספר העיקרים, ערך אליעזר שבייד
4	משה חיים לוצאטו: מעשה שמשון, ערך יונה דוד
5	אייזיק מאיר דיק: ר' שמעיה מברך המועדות ודברי סיפור אחרים, תרגם וערך דב סדן
6	ספר חזון עזרא, תרגם וערך יעקב ליכט
7	יהודה אריה ממודינא: לקט כתבים, ערכה פנינה נוה
8	נפוליון ותקופתו — רשומות ועדויות עבריות של בני הדור, ערך ברוך מבורך
9	יהודה ליב לוין (יהל"ל): זכרונות והגיונות, ערך יהודה סלוצקי
10	ישעיהו ברשדסקי: באין מטרה (רומאן), ערך יוסף אבן
11	שמואל רומאנילי: כתבים נבחרים, ערך חיים שירמן
12	ילקוט שירי תימן, ערך יהודה רצהבי
13	רבנו משה בן מימון: מורה נבוכים, ערך יוסף בן-שלמה
14	יוסף האפרתי: מלוכת שאול (מחזה), ערך גרשון שקד
15	פרץ סמולנסקין: קבורת חמור, ערך דוד ויינפלד
16-17	פרקי זוהר — מבחר מאמרי הזוהר מתורגמים עברית, ערך ישעיהו תשבי, שני כרכים
18	השירה העברית בתקופת חיבת ציון, ערכה רות קרטון-בלום
19	עלילות אלכסנדר מוקדון, ערך יוסף דן
20	הירש דוד נומברג: סיפורים, ערך מתי מגד
21	ר' אפרים ב"ר יעקב מבונא: ספר זכירה — סליחות וקינות, ערך אברהם מאיר הברמן
22-23-24	מ"ל ליליינבלום: כתבים אוטוביוגרפיים, ערך שלמה

בריימן, שלושה כרכים	
אברהם גולדפאדן : שירים ומחזות, ערך ראובן גולדברג	25
דרשות בציבור בתקופת התלמוד, ערך יוסף היינימן	26
יוסף בן אברהם ג'יקטיליה : שערי אורה, ערך יוסף בן-שלמה, שני כרכים	28-27
מיכה יוסף בן-גריון (ברדיצ'בסקי) : רומאנים קצרים, ערך עמנואל בן-גריון	29
עזרא גולדין : סיפורים, ערך יוסף אבן	30
ר' עקיבא בן-יוסף — חייו ומשנתו, פרקי הלכה ואגדה מלוקטים ומבוארים, ערך שמואל ספראי	31
אברהם בר-חייא : הגיון הנפש העצובה, ערך ג'פרי ויגודר	32
יצחק קארדוזו : מעלות העברים — פרקים, תרגם מספרדית וערך יוסף קפלן	33
משה חיים לוצאטו : מגדל עוז, ערך יונה דוד	34
יהושע השיל שור : מאמרים, ערך עזרא שפייזהנדלר	35
מסכת אבות, מפורשת ומבוארת, ערך בן-ציון דינור	36
אליעזר צבי הכהן צוויפל : שלום על ישראל, ערך אברהם רובינשטיין, שני כרכים	38-37
כתבי ר' ישראל סלנטר, ערך מרדכי פכטר	39
ניצני הריאליזם בסיפורת העברית, ערך יוסף אבן, כרך ראשון	40
ר' דוד קמחי : ספר הברית וויכוחי רד"ק עם הנצרות, ערך אפרים תלמג'	41
ילקוט המקאמה העברית, ערך יהודה רצהבי	42
ראובן אשר ברודס : הדת והחיים (רומאן), הקדים מבוא גרשון שקד, שני כרכים	44-43
מרדכי דוד ברנדשטטר : סיפורים, ערך בן עמי פיינגולד	45
פרקי פילון, תרגם מיוונית וערך דוד רוקח	46
שמואל דוד לוצאטו : כתבים, ערך מנחם עמנואל הרטום, שני כרכים	48-47
אברהם-בר גוטלובר : זכרונות ומסעות, ערך ראובן גולדברג, שני כרכים	50-49
אברהם ביבאג' : דרך אמונה, ערכה חוה פרנקל-גולדשמידט	52-51

54-53	אליעזר בן יהודה : החלום ושברו — מבחר כתבים בענייני לשון, ערך ראובן סיוון
55	משה חיים לוצאטו : לישרים תהילה, ערך יונה דוד
56	ספר הישר, ערך יוסף דן
57	אד"ם הכהן [לבנזון] : שירי שפת קודש, ערכו מנוחה גלבוע ויהודה פרידלנדר
58	מיכה יוסף בן-גריון (ברדיצ'בסקי) : שירה ולשון, ערך עמנואל בן-גריון
59	המהפכה הצרפתית והיהודים, תרגם וערך מיכאל גרץ
60	ראובן אשר ברודס : שתי הקצוות, ערך בן-עמי פיינגולד
61	יהודה יודל רוזנברג : הגולם מפראג ומעשים נפלאים אחרים, ערך עלי יסיף
62	כתבי עזריה מן האדומים : מבחר פרקים מתוך ספר 'מאור עיניים' וספר 'מצרף לכסף', ערך ראובן בונפיל
63	ניצני הריאליזם בסיפורת העברית (קובץ סיפורים), ערכו יוסף אבן ויצחק בן-מרדכי, כרך שני
64	אד"ם הכהן לבנזון : אמת ואמונה — שיר חזיון, ערך בן-עמי פיינגולד
65	יצחק ארטור : הצופה לבית ישראל, ערך יהודה פרידלנדר
66	מרדכי אהרנפרייז : לאן ? — מסות ספרותיות, ערך אבנר הולצמן
67	יצחק אייזיק קובנר : ספר המצָרף — כתב מחאה משכילי מהמאה התשע-עשרה, ערך שמואל פיינר
68	להבין דברי חכמים — מבחר דברי מבוא לאגדה ולמדרש משל חכמי ימי-הביניים, ערך יעקב אלבויס
69	ידידתו של המשורר — איגרות מרים מארקל-מוזסון אל יהודה ליב גורדון (יל"ג), ערך שמואל ורסס
70	מדרש עשרת הדיברות — טקסט, מקורות ופירוש, ערכה ענת שפירא

ספריית 'דורות'

דברי ספרות והגות של היצירה העברית, למן ימי בית שני ועד ספרות התחייה, מפורשים ומבוארים מחדש לפי צורכי הדור. מדורי הספרייה: סיפור, שירה ודרמה; דברי הגות ועיון; היסטוריה והיסטוריוגרפיה; פילוסופיה, קבלה, מוסר ודרוש; ספרות פובליציסטית

ספר הישר

'ספר הישר' הוא החיבור הסיפורי הרחב והמפורט ביותר בספרות העברית החוזר ומספר את סיפורי המקרא, מבריאת העולם ועד יציאת מצרים, מתוך שילוב הדוק של כלל היסודות הסיפוריים בנושא זה הן מהמקרא עצמו, הן מהתלמוד ואגדות חז"ל, והן מאוצרות הסיפור המתחדש בימי-הביניים. הספר נתחבר ככל הנראה בנאפולי בראשית המאה הט"ז, ונדפס לראשונה בוונציה בשנת שפ"ה. המחבר ארג את המוטיבים השונים הפזורים בספרות העברית למסכת סיפורית רצופה, ואף הוסיף ככל הנראה הרחבות בדויות, כגון במעשה מלחמותיו של צפו בן אליפז, שהוא רומנסה עברית מקורית. הספר מוגש בזה לקורא לפי הנוסח שבדפוס הראשון, בצירוף מבוא על תולדות הספר, אופיו ומקורותיו.

רשימת הספרים שיצאו עד כה בסדרה זו – בסוף הספר